

nr 3, 2020

FÖRSVAR UTBILDAREN

Tema
Sjukvårds-
uppdraget

Från Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ANSVARIG UTGIVARE:
Generalsekreterare, Bengt Sandström

CHEFREDAKTÖR:
Kristoffer Bäckström
Kristoffer.Backstrom@forsvarsutbildarna.se

REDAKTÖR:
Tommy Jeppsson

REDAKTIONSEKRETERARE:
Anna Karlsson

OMSLAGSBILD:
Mediebevakningen har hittills helt dominerats av pågående pandemi. Foto: Ninni Andersson / Regeringskansliet

ADRESS:
Karlavägen 65, Stockholm

POSTADRESS:
Box 5034, 102 41 Stockholm

TELEFON:
08-587 742 00

E-POST:
forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

HEMSIDA:
www.forsvarsutbildarna.se

ORIGINALFRAMSTÄLLNING:
www.ClearDesign.se

TRYCK:
Tryckerigruppen AB

ADRESSÄNDRINGAR:
adressandring@forsvarsutbildarna.se

Manusstopp för Försvarsutbildaren nr 4/20
är den 5 augusti 2020.

Upplaga 25 000 ex/utgivning, 5 nr under 2020.

ledare

FÖRSVARSPERSONALUTBILDARNAS STÖD FÖR EN TID EFTER COVID-19

PARALLELLT MED ATT JAG SKRIVER den här ledaren har vi meddelat alla våra elever, kursledningar och förbund om att det befintliga kursstoppet förlängts. Nytt datum är nu satt till den sista augusti. Att flytta fram kursstarten känns trist men samtidigt är det viktigt att förhålla sig till Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Som Försvarsutbildare är vår roll ytterst att stärka samhällets beredskap och då behöver vi minska risken för nya smittspridningskedjor.

Jag har full förståelse för att senarelagda kurser leder till besvikelse. Jobb, studier, kamrater och anhöriga samt andra kontakter vid sidan av att vara Försvarsutbildare är ett pussel som i slutändan behöver hänga ihop. Jag väddar dock till er – håll

fast i era kursplaner och frivillig kompetensutveckling. Jag tror mig veta att ni i slutändan kommer att bli nöjda.

Flyttade kursstarten innebär också andra utmaningar eftersom det senare lägger nyutbildad kompetens som samhället efterfrågar *här och nu* för att hantera pandemin. Samtidigt har vi Försvarsutbildare vid upprepade tillfällen framfört och som nu med förnyad kraft behöver utgöra normalbild för kommuner, regioner, länsstyrelser och myndigheter: Utbildade och i kontrakt beredskapssatta frivilliga organiseras bäst *före* kriser.

Men, självfallet ställer Försvarsutbildarna upp också utan förberedda avtal när behov uppstår. Genom en på kansliet upprättad samordningsfunktion för samtliga frivilliga försvarsorganisationer har en kontaktyta skapats för MSB, länsstyrelser, regioner och andra myndigheter för förfrågningar om frivilliga förstärkningsresurser.

Många Försvarsutbildare är engagerade i hanteringen av pandemin. Det är ett enastående jobb som utförs på många håll i landet. Utan att nämna alla insatser så finns Försvarsutbildarna aktiverat för:

- sjuktransporter i Stockholms och angränsande län med över 5 500 utförda transporter av covid-19 patienter,
- stöd för mottagning vid sjukhusen i Kalmar och Uppsala,
- stabsstöd för CBRN frågor åt Trafikverket,
- inventering av skyddsmateriel åt Sjöfartsverket,
- kriskommunikatörer vid myndigheter och länsstyrelser - MSB, Kronoberg och Uppsala län samt Civilförsvarsförbundet,
- personalpool med sjukvårdare till Region Norrbotten och Västra Götalandsregionen.

Det kan synas självklart att underordna sig beslut och rekommendationer tagna av ansvariga myndigheter vid en kris. En viss skepsis behöver därför lite till mans utvecklas inför företeelser på de sociala nätverken där bloggare utan ansvar tvärsäkert uttalar sig i hur nationen Sverige ska bemöta smittan och hur den ska behandlas. Att i det här läget polarisera och ifrågasätta vald väg är inte konstruktivt och tjänar inte nationens bästa. Det kommer att dröja innan fördjupade analyser ger svar på alla frågor. Intill dess – tvätta händerna, håll avstånden och stanna hemma om du inte känner dig fullt frisk. Det är ett förhållningssätt vi alla tjänar på och minskar belastningen på en redan hårt ansatt sjukvård. Men glöm inte att röra på dig, njuta av naturen och fortsätta umgås (utomhus) – med fysisk distans.

BENGT SANDSTRÖM, generalsekreterare

TILL STÖD FÖR SAMHÄLLET

SÄLLAN HAR INNEBÖRDEN av rubriken framstått tydligare än när detta skrivs i en tid som domineras nästintill totalt av konsekvenserna som följer av covid-19. Det vi brukar benämna som normalt, det vill säga en vardag som är någorlunda trygg och där hälsa och liv åtminstone inte hotas omedelbart och påtagligt, har kullkastats lika snabbt som brutalt. Och, samtidigt som alla samhällsområden påverkas, blir det också mycket svårt att ha en uppfattning om när den

vardag som vi önskar ska återkomma så snart som möjligt verkligen infinner sig. Vi lever med en oro som måste kunna hanteras i en osäker vardag.

Den vardag som nu är allas vår gemensamma behöver människor som ställer upp för att de negativa effekterna på vårt samhälle ska kunna hanteras och där viktiga funktioner som sjukvården bara måste fungera. Här kommer frivilligheten mycket tydligt in i bilden där den enskilda människans insats, din och min, verkligen gör skillnad. Jag tänker här på alla er fantastiska Försvarsutbildare och medlemmar från de andra frivilliga försvarsorganisationerna som verkligen är inställda på att stödja samhället för att få detta att fungera så bra som situationen överhuvudtaget medger, genom ett personligt engagemang och arbete.

Exemplen på de insatser som gjorts och görs är många. Enskilda medlemmars initiativförmåga och att se till att åtgärder vidtas imponerar. Transporter av covid-19 sjuka har underlättat för den hårt ansträngda ambulanspersonalen. Här har de som genom Försvarsutbildarna fått sjukvårdsutbildning och placerats i våra hemvärnsbataljoner påvisat

utbildningens värde som en tillgång för hela samhället plus att dessa personer genom sina insatser ökat den egna kompetensen. På motsvarande sätt har de som vaktar respiratorer gjort en ovärderlig insats för sina medmänniskor.

Men det är inte enbart inom sjukvården som frivilliginsatserna är synliga. Alla äldre som befinner sig i riskgruppen och är uppmanade att stanna i hemmet får många gånger hjälp av frivilliga att handla och att genomföra andra typer av hjälp som behövs för att det dagliga livet ska fungera. Den hjälpen är inte sällan också den enda sociala kontakt som dessa människor under en dag har med omvärlden och betyder följaktligen mycket för välbefinnandet.

En del av våra medlemmar är över 70 år eller ingår i riskgrupper och sitter därmed i någon form av karantän hemma. Det hindrar dem inte från att ringa andra som sitter i samma situation för att bibehålla den sociala kontakten. Alla behövs och alla kan bidra med sin kompetens, erfarenhet och förmåga. Goda exempel finns på hur styrelser engagerar sig för att på olika sätt hjälpa till och engagera medlemmarna att göra insatser där dessa behövs. Att möten liksom årsstämman inställts hindrar inte att ni medlemmar söker andra former för hur vi kan genomföra verksamheten.

Kursverksamheten är vilande. Kursledningar ställer upp och gör omplaneringar genom tidsmässiga flyttningar av utbildningen samt kommer med idéer kring hur vi ska kunna bedriva fortsatt utbildning om pandemin blir långvarig. Utbildningsverksamheten får inte stanna upp, denna är blodomloppet i rörelsen. De som är anmälda som kursdeltagare och har fått se sin utbildning inställd har inte klagat utan tagit beskedet med jämnmod.

Till alla er engagerade, duktiga och kompetenta Försvarsutbildare – Tack!

KRISTOFFER BÄCKSTRÖM, kommunikationschef

EN SKÖN SOMMAR TILLÖNSKAS

Glöm inte att:

- Tvätta händerna
- Håll avstånd
- Ta hand om dig och andra
- Följ Folkhälsomyndighetens rekommendationer

Tillsammans bromsar vi smittspridningen av Coronaviruset.

Foto: zhang kaiw / Pexels

FÖRSVARsutbildarna gör skillnad under coronapandemin

TACK VARE FÖRSVARsutbildarna och Corona-Expressen har Stockholmsregionen klarat den stora mängd sjuktransporter som Coronapandemin medfört. Och det är inte enda området där Försvarsutbildarnas förbund och medlemmar hjälpt till.

Det är slutet på mars. Per Karlsson och Håkan Adolfsson som jobbar som kurschefer och instruktörer hos Försvarsutbildarna är oroliga. De inser att Corona-epidemin är på väg att ta en besvärlig riktning och vill gärna kunna hjälpa till. Per Karlsson har hört att ambulansenheten i Stockholm, AISAB, har svårt att klara alla sjuktransporter och ringer dit. Kanske behöver de hjälp av sjukvårdare från Försvarsutbildarna?

– Klockan åtta följande lördagsmorgon får jag ett samtal. Ambulansenheten vill ha hjälp med 15 sjukvårdare på dagtid och fem på natten. Från och med nästa vecka? frågade jag. Nej, svarade koordinatören på AISAB. Om tre och en halv timme.

Per Karlsson skrattar åt minnet. På två timmar lyckades han och kollegan Håkan Adolfsson skaka fram sju hemvärnssjukvårdare. Flera av dem hade blivit arbetslösa på grund av Coronapandemin och kunde snabbt hoppa in.

– På nio dagar rekryterade vi 80 sjukvårdare, hälften via Försvarsutbildarna. Men vi hade aldrig klarat det utan hjälp från Irma Palm på Försvarsutbildarna i Stockholm som varit en riktig klippta, säger Per Karlsson.

REKRYTERADE KABINPERSONAL FRÅN SAS

När inte sjukvårdarna i de egna leden räckte till rekryterade de personer ur SAS kabinpersonal som blivit friställda.

– De passar perfekt eftersom de är en yrkesgrupp med sjukvårdskunskap, kan Hjärt-Lung-Räddning (HLR) och är vana att hantera syrgas, påpekar Per Karlsson.

Bland personalen som rekryterats via Försvarsutbildarna har grundkriteriet varit att man ska ha gått grundkurs ett och två inom sjukvård. De som gjort det har både lärt sig HLR och fått en militär utbildning i att hantera syrgas. Men för att få jobba som sjukvårdare under civila sjuktransporter krävs även en civil syrgasdelegering. På nolltid lyckades Per och Håkan ordna fram en läkare som kunde utbilda de första sjukvårdarna i civil syrgasanvändning.

– Nu kör vi en fem timmars utbildning för alla innan de börjar. AISAB tar hand om de bitar som handlar om syrgas och vi instruerar i hygienrutiner och hur man använder skyddsmask 90, berättar Håkan Adolfsson.

VÄLDIGT SJUKA PATIENTER

De patienter som ska transporteras är prio 4-patienter, vilket innebär icke-akuta sjuktransporter. Transporterna sker i första hand mellan olika vårdinrättningar, till exempel när en patient intensivvårdats färdigt eller för att man behöver omfördela platser mellan olika vårdenheter. Det kan också handla om transporter till eller från hemmet. Trots det är många av patienterna väldigt sjuka.

– Vi har inte haft någon patient som avlidit under själva transporten. Men i några fall har läget ändrats väldigt snabbt medan vi har varit på väg. Vid ett par tillfällen har patienten redan avlidit eller så har läget försämrats så att man blivit tvungen att kalla på en prio 1-ambulans istället, berättar Håkan Adolfsson.

Att hantera de här situationerna är förstått tufft. Två gånger i veckan får sjukvårdarna besök av två fältpräster som de kan prata med om sina upplevelser.

– Känslan hos oss är många gånger att, nej, jag vill inte lämna den här patienten ensam hemma utan skulle vilja ta med honom eller henne hem, säger Håkan Adolfsson.

Sjukvårdspersonalen har det tufft. Frivilliginsatserna är därför mycket viktiga. Foto: FlyHighMedia / Shutterstock

All materiel som används ska tvättas och saneras. Foto: Linn Adolfsson

Det går åt mycket desinficeringsmedel. Foto: Linn Adolfsson

NOTERAT!

HAR TRANSPORTERAT 5 000 COVID-PATIENTER

När den här artikeln skrivs under andra halvan av maj har Pers och Håkans sjukvårdare redan tagit hand om fler än 5 000 Covid-patienter medan de förflyttats. Sjuktransporterna som döpts till CoronaExpressen är en samverkan mellan AISAB, Försvarsutbildarna och Samtrans, som är ambulansenhetens inhyrda transportbolag. AISAB är uppdragsgivare och de som betalar ut löner, Samtrans står för fordon och förare och Försvarsutbildarna står för projektledning, rekrytering och personalhantering med Per och Håkan som projektledare. I deras uppgifter ingår också att ta hand om och sanera all utrustning som används.

– En sjuktransport tar i snitt två timmar. Själva körningen kanske tar 20-30 minuter, resten handlar om hygienrutiner och sanering. Innan vi hämtar patienten ska skyddsutrustningen på. Efteråt sanerar personalen bilen och alla ytor som patienten kommit i kontakt med, tar av sig skyddskläderna och lämnar in dem för sanering, spritar händer och underarmar, rengör skyddsmasken med sprit, tvål och vatten och fyller på med nya syrgasflaskor, berättar Håkan Adolfsson.

KAN BLI SJÖTRANSPORTER I SOMMAR

Sedan början på april utgår CoronaExpressen från Älvsjömässan, där de disponerar 150 kvadratmeter med bland annat kontor, lager, vilorum, kök, tvättrum och monitorer som visar vad som händer. Här finns också stora containrar och saneringsstationer för att hantera kontaminerade filter och annan utrustning. I skrivande stund är de ensamma i mässhallen, med ett fältsjukhus redo att starta upp vid behov.

– Genom att vi kunnat hjälpa till och flytta patienter mellan olika vårdinrättningar har det inte behövts än, berättar Per Karlsson.

Vad som händer nu återstår att se. Men det troliga är att CoronaExpressen kommer att behövas under flera månader till.

– Just nu pågår diskussioner om att eventuellt starta upp en liknande enhet i Stockholms skärgård under sommaren. Många kommer troligtvis att fira semestern där när man inte kan åka någon annanstans, vilket gör att belastningen där kan bli hård, säger Per Karlsson.

SAMHÄLLSNYTTA PÅ TRE SÄTT

Han upplever att de mött en väldigt stor tacksamhet för sin insats så här långt. Ambulansenheten, flera regionpolitiker och kommunalpolitiker – listan är lång på de som besökt deras tillfälliga ambulansstation och uttryckt sin tacksamhet. Enda smolket i bägaren har varit vissa hemvärnsförband som inte velat släppa ifrån sig sina sjukvårdare ifall de skulle behövas på annat håll. Å andra sidan har andra förband varit mycket nöjda med den utmärkta möjlighet till skarp övning som deras sjukvårdare fått.

– Det känns fantastiskt roligt och bra att kunna hjälpa till på ett sätt som faktiskt skapar tre olika vinster. Förutom den direkta samhällsnyttan med transporterna har det ju också inneburit att vi kunnat ge flera personer som varit arbetslösa jobb och kunnat se till att sjukvårdarna får öva skarpt när alla andra övningar är inställda, konstaterar Per Karlsson.

Än så länge är det bara i region Stockholm och Södermanland som Försvarsutbildarna hjälpt till med

Uppifrån och ner: Det går åt mängder med materiel. Foto: Jan-Olof Johansson / Mottagningstält reses utanför Kalmar lasarett. Foto: Martina Cullin / Många frivilliga ger en hjälpande hand. Foto: Martina Cullin / Tältet klart för mottagning i Uppsala. Foto: Jan-Olof Johansson

sjuktransporter. Diskussioner har dock förts på fler ställen och om smittan tar fart på andra håll i landet kan det bli aktuellt även i andra regioner.

BIDRAR MED TÄLT OCH UTRUSTNING

Men Försvarsutbildarna har bistått under pandemin även på andra sätt. CBRN-förbundet har till exempel hjälpt Sjöfartsverket att kontrollera, sortera och packa skyddsutrustning som de skänkt till Socialstyrelsen och sett till att utrustningen kommer till rätt plats. Totalt har det handlat om 2 000 skyddsmask 90 med filter, 2 000 personliga kroppsskydd, 700 par skyddshandskar och 1 500 skyddsväskor.

Hos Försvarsutbildarna Kalmar och Upplands Krisstödsförbund har man dessutom stöttat med egen utrustning. I Kalmar har det handlat om att bistå med sjukvårdstält i anslutning till länssjukhusets akutintag.

– Vi har både lånat ut och satt upp tälten. Ett av dem används nu för att sortera patienter, ett för provtagning och ett som väntrum, berättar Patric Lindgren, förbundsstyrelseordförande för Försvarsutbildarna Kalmar.

Upplands Krisstödsförbund, som sorterar under Försvarsutbildarnas rikstäckande förbund, är under

ombildning och har skänkt en stor del av sin utrustning till region Uppsala och Akademiska sjukhuset. Bland annat rör det sig om ett sjukvårdstält med värmare, belysning och elverk, skyddsoveraller, skyddsmask 90 och tillhörande filter, skyddsdräkter och handskar.

– Utöver det har vi skänkt en lastbil med kran som nu går i Mälardalen och transporterar handsprit, berättar Jan-Olof Johansson som är vice ordförande för Upplands Krisstödsförbund.

HJÄLPER TILL MED KRISKOMMUNIKATION

Från Criscoms sida har man hjälpt till med två kris-kommunikatörsuppdrag, som båda utförts av Criscom-medlemmen Pernilla Johansson. Det första handlade om att göra en omvärldsbevakning åt Länsstyrelsen i Uppsala. Uppdraget där skedde på distans under fyra veckor.

– Jag gjorde en daglig analys om hur media beskriver händelseutvecklingen kring Covid-19 i Uppsala län. Jag bevakade även debatten i sociala media, berättar Pernilla Johansson.

Nästa uppdrag handlade om att under tre veckor hjälpa Kronobergs län, på plats i Växjö. Uppgifterna där

bestod bland annat av att hjälpa till med kommunikationsplaner, strategier och analyser och medverka på samverkankonferenser och stabsgenomgångar.

– Jag har ett avtal som kriskommunikatör med länsstyrelsen i Kronoberg. Det innebär bland annat att jag är på utbildning och övning hos dom en gång om året. Det känns jättebra att kunna vara på plats och stödja och avlasta nu när det är ett skarpt läge, säger Pernilla Johansson.

STÄLLER UPP DÄR DET BEHÖVS

Förutom de uppdrag som Försvarsutbildarnas medlemmar redan utför har man fått förfrågningar om flera andra. På många håll väntar man nu för att se hur situationen utvecklar sig och vilken hjälp som kan komma att behövas framöver.

– Vi kommer att finnas på plats när det kommer olika förfrågningar och är självklart beredda att ställa upp där det behövs. Jag vill samtidigt passa på att tacka alla de frivilliga som redan nu ställt upp och gjort så fina insatser till hela samhällets nytta, säger Bengt Sandström, generalsekreterare Försvarsutbildarna.

TEXT: SARA BERQVIST

Utbildning inför insats är viktigt. Foto: Linn Adolfsson

Foto: Linn Adolfsson

PER KARLSSON

Projektledare och initiativtagare till CoronaExpressen

Roll inom Försvarsutbildarna: Tillhör Försvarsutbildarna Stockholm och Södermanland. Kurschef bland annat vid Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F), Military Weekend, kombattantutbildningar samt ett flertal utbildningar åt Militärhögskolan Karlberg.

Övrig militär bakgrund: Utbildningsofficer under flera år. Har även gjort flera utlandstjänstgöringar.

Gör civil: Egenföretagare med ekonom- och turismbakgrund. Har tidigare bland annat drivit Quality hotel och flera stora mässor. Har även jobbat som brandman och drivit ett ridsportföretag. Jobbar numera främst med utbildningar och konsultuppdrag åt privata aktörer, Försvarsmakten och Försvarsutbildarna.

HÅKAN ADOLFSSON

Projektledare och initiativtagare till CoronaExpressen

Roll inom Försvarsutbildarna: Tillhör Försvarsutbildarna Stockholm och Södermanland. Instruktör, bland annat vid GU-F, Military Weekend och kombattantutbildningar.

Övrig militär bakgrund: Gick med som ungdom i dåvarande FBU som 14-åring. Värnplikten genomförd på Berga. Varit med i Hemvärnet i flera omgångar, nu senast i sex år. Bl a TOS-instruktör (står för Taktiskt Omhändertagande Stridsskadad) och skjutinstruktör inom Hemvärnet.

Gör civil: Egenföretagare, utbildar inom försäljning och affärsmannaskap. Driver även en verksamhet som sysslar med trädfällning med inriktning på stormfälld skog.

NOTERAT!

SJUKVÅRDSUTBILDAR FÖR SKADOR I STRID

Starka ryggar krävs då bärlyft är tungt. Foto: Christer Gunnarsson

Stridssjukvård skiljer sig från civil sjukvård, både när det gäller skadepanoramat och att man måste kunna vårda under besvärliga förhållanden.

VARJE ÅR UTBILDAR Försvarsutbildarna runt 270 sjukvårdare och 32 sjukvårdsgruppchefer för placering i Hemvärnets sjukvårdsgrupper.

– Vissa deltagare jobbar inom civil sjukvård, medan andra kan väldigt lite när de börjar. Därför är det alltså roligt att se hur oerhört skickliga de hinner bli på den relativt korta utbildning det ändå handlar om, säger Per Spjut, utbildningsledare försvarsmedicin till Försvarsutbildaren.

HELA UTBILDNINGEN PÅ ETT ÅR

Försvarsutbildarnas utbildningar i försvarsmedicin består av tre olika steg, vardera pågår under nio dagar.

– Under grundkurs ett (GK1) ligger fokus på individuella färdigheter, medan grundkurs två (GK2) tar fasta på gruppens uppgift och förmåga att lösa uppgifterna gemensamt. De som vill kan sedan gå vidare och utbilda sig till sjukvårdsgruppchef. Längre fram kan man också vidareutbilda sig till instruktör, berättar Per Spjut.

Allra först måste man dock göra en grundläggande, två veckor lång soldatutbildning för frivilliga (GU-F) om man saknar militär bakgrund sedan tidigare. Här ingår också tre dagars sjukvårdsutbildning, som Försvarsutbildarna ansvarar för.

– Många är väldigt taggade och gör hela utbildningsstegen inom loppet av bara ett år, från GU-F till färdig sjukvårdare. Det är jättebra, för då har man allting färskt i huvudet, säger Per Spjut.

FLÖDESSCHEMAT CABCDE

Som färdigutbildad sjukvårdare ska man kunna ta hand om en patient utifrån flödesschemat CABCDE, som talar om i vilken ordning man ska prioritera och ta hand om olika skador. Schemat är på engelska, men på svenska står det första C:et för katastrofblödning, A för fria luftvägar, B för andning, C nummer två för cirkulation, D för medvetandegrad och E för omgivning.

– I stridssituationer är det främst katastrofblödningar som soldater avlider av och som man måste kunna stoppa. Näst vanligast är ofria luftvägar eller skador som påverkar andningen, till exempel ventilpneumothorax. Det är en skada som gör att lungan trycks in och där man kan behöva sticka in en nål i brösthålan för att få ut luft ur den, berättar Per Spjut.

ÖVAR I GRUPP

Under GK2 får gruppen öva tillsammans på hela kedjan. Denna kan antingen börja på skadeplatsen eller vid överlämning från stridssjukvårdare i fält. Efter omhändertagande och vård på plats handlar det sedan ofta om att transportera skadade vidare till sjukhus eller fältsjukhus. GK2 och utbildningen till sjukvårdsgruppchef genomförs alltid samtidigt. På så vis kan man öva ihop med hela sjukvårdsgrupper. I idealfallet ska gruppen bestå av åtta personer med en sjukvårdsgruppchef, en ställföreträdande sjukvårdsgruppchef, fem sjukvårdare och en sjuksköterska som är medicinskt ansvarig.

– Det vi saknar vid utbildningstillfället är sjuksköterskor. Vårt önskemål är att Försvarsmakten ska stötta upp med det också, så att vi ska få en så realistisk utbildningssituation som möjligt. Som det är nu låter vi oftast någon av instruktörerna hoppa in och ta den rollen, berättar Per Spjut.

VILL HA FLER INSTRUKTÖRER

Största dilemmat just nu är bristen på instruktörer. Under ett år är Försvarsutbildarna med och utbildar vid runt 20 grundläggande soldatutbildningar, cirka nio grundkurser och fyra kurser för sjukvårdsgruppschefer. Dessutom behövs handledare vid instruktörsutbildningarna.

– Totalt innebär det närmare 100 instruktörstillfällen på ett år och för närvarande har vi 30-35 aktiva instruktörer. Vissa av dem är med på 5-6 kurser per år, berättar Per Spjut.

Och ännu mer kan det bli framöver. Redan nu är Försvarsutbildarna med och håller sjukvårdsutbild-

ningar civilt i samband med att olika myndigheter börjar bygga upp sin krigsorganisation.

– Här handlar det om kortare sjukvårdsutbildningar, utan krav på samma omfattande instruktörsutbildning som Försvarsmakten ställer. Så nu tittar vi på att starta upp en ny instruktörsutbildning som kan möta de här behoven, säger Per Spjut.

TEXT: SARA BERGQVIST

SÅ MÅNGA UTBILDAS PER ÅR

- Grundkurs 1: 150 deltagare per år
- Grundkurs 2: 120 deltagare per år
- Kurs sjukvårdsgruppschefer: 32 deltagare per år

DET ÄR VI SOM ÄR SJUKVÅRDARE

Fyra medlemmar hos Försvarsutbildarna med inriktning på sjukvård berättar om sin resa, vad de gör och vad som driver dem.

SUSSIE MAKARI, STOCKHOLM

Blivande hemvärnssjukvårdare som gått GK1.

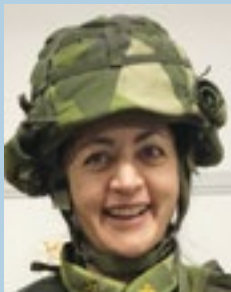

Foto: Privat

"När jag svor soldateden efter den grundläggande soldatutbildningen kändes det som om jag hade hittat hem. För första gången sedan jag kom till Sverige för 33 år sedan kände jag mig som svensk. Att jag började läsa sjukvård inom Försvarsutbildarna var något av en slump. För några år sedan var jag på en äventyrmässa där

Försvarsutbildarna var med och berättade om sin verksamhet. Två år senare anmälde jag mig till en Military Weekend. Det var kul att prova på att skjuta, men det som verkligen grep tag i mig var sjukvårdsbitarna. Jag gillar omhändertagandet, men också att det är så tufft fysiskt. Innan jag började hade jag ingen aning om att man kan göra så mycket på plats för att hjälpa någon som är skadad. Nu har jag gjort grundkurs 1 och väntar på grundkurs 2. Om det inte hade varit för Coronapandemin skulle jag ha gjort den i sommar. Jag är så taggad och längtar efter att få komma igång. När jag är färdig kommer jag att tillhöra Livgardet och har haft en del kontakt med min blivande chef som väntar på att jag ska börja."

EMIL WELIN, STOCKHOLM

Instruktör GK1, GK2 och GU-F. Håller på att utbilda sig till sjuksköterska.

Foto: Privat

"Jag och en vän bestämde att vi skulle utbilda oss till någon specialistbefattning. Jag var intresserad av motorcyklar och han av båtar, men sjukvård var det vi båda kunde enas om. Det visade sig vara helt rätt. Inom loppet av 18 månader hade vi gått alla utbildningar och var på plats som sjukvårdare i Hemvärnet.

Tre år senare utbildade jag mig till sjukvårdsinstruktör och började jobba som det hos Försvarsutbildarna. I samma veva gjorde jag Försvarsmaktens fem månader långa skyttesoldatutbildning mot Hemvärnet. Allt det här väckte mitt intresse och gjorde att jag ville jobba med sjukvård civilt också. Nu läser jag till sjuksköterska och vill studera vidare inom akut- eller intensivvård när jag är klar. Det jag tycker mest om med sjukvård är hur man kan hjälpa andra. Som instruktör tycker jag att det är jätteroligt att se människor utvecklas, från att komma till kursen lätt vilsna och gå därifrån med massor av applicerbar kunskap. Att planera lektionerna och göra övningsplaner är också kul. Det gäller att få med alla moment och se till att de blir lagom utmanande."

GK1/2: Grundkurs 1 resp. 2 sjukvård, GU-F: Grundläggande soldatutbildning för frivilliga, IK G: Grundläggande instruktörsutbildning

BLODET DROPPAR – ÅRETS HÖJDPOINT

Utbildningskontrollen Blodet droppar är definitivt en av årets höjdpunkter. Det tycker Simon Lidberg och Emma Södergren som är med i den sjukvårdsgrupp som fick högst poäng förra året.

Skademarkörerna agerar realistiskt. Foto: Kim Lagerström

RÖKEN LIGGER TJOCK och det är alldeles mörkt. Någon form av explosion har precis ägt rum och skriken ringer i öronen på de två sjukvårdare som tagit sig in i byggnaden. Snabbt försöker de hitta alla skadade, låter de som kan gå ut själva och leder eller bär ut övriga till resten av sjukvårdsgruppen. Emma Lilienberg sätter en tournique på en kille som har en katastrofblödning på benet innan hon hjälper honom ut. Övriga i sjukvårdsgruppen har delat in sig i par och håller på att ta hand om de skadade i prioriteringsordning. Några av de minst skadade är förvirrade och stör ordningen. En ung tjej har blivit döv av smällen och vissa kommunikationsproblem uppstår.

– Det är fantastiskt att få möjlighet att öva masskadeutfall med så här många personer och i en sådan verklig situation. Man lär sig massor på det här och det var verkligen ”bra” skador som gjorde att man blev tvungen att tänka till, säger Emma Södergren som är ställföreträdande gruppchef för sjukvårdsgruppen vid 393:e hemvärnskompaniet.

MÅNGA OLIKA SKADOR

Övningen ingick som en av sex stationer i förra årets upplaga av Blodet droppar, som är en utbildningskontroll för sjukvårdare i Hemvärnet. Man deltar med hela sin grupp på åtta personer och syftet är att stämma av att man har de kunskaper som behövs. Samtidigt får gruppen en utmärkt möjlighet att öva på många olika typer av skador och situationer. Förra omgången handlade det till exempel om en trafikolycka, en fallskada och brännskador, utöver övningen med masskadeutfallet.

Simon Lidberg som är gruppchef för sjukvårdsgruppen vid 393:e hemvärnskompaniet tror att en av anledningarna till att det gick så bra för dem var att de har så bra övningar också på hemmaplan.

– Vår övningsledare jobbar vanligtvis på Försvarshälsan och brukar slänga in lite extra övningar till oss, också när skyttesoldaterna inte har så mycket att göra. Plötsligt kan det komma en bil insladdande, där någon med skottskada i benet vältrar sig ut eller så får vi ta oss ut till en plats där strids sjukvårdarna finns och göra en överlämning, berättar Simon Lidberg.

ÖPPEN FÖR ALLA SJUKVÅRDSGRUPPER

Hittills har Blodet droppar hållits tre gånger, första gången som ett ”pilotfall” med två lag och därefter som en öppen kontroll för alla sjukvårdsgrupper inom Hemvärnet. I år ställs kontrollen in på grund av Corona, men från och med nästa år flyttas den från Fårö till Hemvärnets Stridsskola, HvSS.

– På så vis blir det lättare för fler att vara med. Jag tror att det här kan bli ganska stort, men det gäller att skynda långsamt och lägga en bra grund så att vi kan ta hand om alla lag på ett bra sätt. En av fördelarna här jämfört med en ”vanlig” övning är att man alltid får jobba klart och kan testa hela kedjan. Och så är det ju väldigt roligt att vara med också – inte minst för alla nya kontakter och erfarenheter man får som kan vara värdefulla i framtiden, säger Helene Österdahl från Försvarsutbildarna, som var den som initierade Blodet droppar och nu håller i hela projektet.

TEXT: SARA BERGQVIST

DET ÄR VI SOM ÄR SJUKVÅRDARE

MALIN PAULSEN, LJUNGBY/SKÖVDE

Instruktör GK1, GK2, GU-F och IK G, kurschef GK1 och GK2. Frivillighandläggare hos Försvarsmakten, Västra militärregionen.

Foto: Privat

”Min karriär inom det militära höll på att sluta lika snabbt som den började. Under min grundläggande soldatutbildning inträffade den värsta värmeböljan i mannaminne. Fullt påpälsad i 35 graders värme var jag redo att ge upp när instruktören fick mig att tänka om. Det är tio år sedan och sedan dess har jag fortsatt att utbilda mig inom

försvarsmedicin och ledarskap. Under flera år har jag jobbat som instruktör vid olika kurser och sedan två år tillbaka även som kurschef. Som instruktör har jag med mig både hur nära jag var att ge upp i början och hur nervöst det var att stå inför eleverna de första gångerna. När jag ser att mina elever ibland har det jobbigt kommer jag ihåg den känslan och kan peppa dem. Likaså som kurschef att kunna stötta mina instruktörer och tillsammans i befälslaget driva kursen framåt. I höstas började jag jobba som frivillighandläggare på Militärregion väst. När jag fick jobbet skickade jag ett meddelande till instruktören som peppade mig för tio år sedan och tackade. Jag är så glad för att jag stannade kvar. Jag älskar att hålla på med alla de här bitarna, både sjukvården, frivilligverksamheten, att utbilda och utveckla andra människor och ledarskapet. Och det känns jättebra att jobba för en organisation som har så bra värderingar som jag kan stå för till hundra procent.”

GK1/2: Grundkurs 1 resp. 2 sjukvård, GU-F: Grundläggande soldatutbildning för frivilliga, IK G: Grundläggande instruktörsutbildning

MAGDALENA RYDBERG, UDDEVALLA

Ny som sjuksköterska i Skärgårdsbataljonens sjukvårdsgrupp (Göteborg).

Foto: Privat

”Mitt första gröna år blev intensivt. På mindre än ett år hann jag med både GU-F, samt GK1, GK2, introduktion och min första övning som sjukvårdare. Strax därpå började jag plugga till sjuksköterska. Jag hade kommit till en punkt där jag kände att jag ville göra något viktigt, något som gör skillnad för andra människor. Vid årsskiftet blev

jag färdig sjuksköterska och jobbar nu på den enda avdelningen i Uddevalla som tar hand om Covid-patienter. Det är tufft, patienterna är väldigt sköra och det är hemskt att se hur rädda många är. Det är också jobbigt att behöva utsätta undersköterskorna för den exponering det innebär att jobba så nära patienterna. Men jag är inte rädd för egen del. Till hösten är det meningen att jag ska göra min första övning som sjuksköterska i min sjukvårdsgrupp. Tidigare har jag varit sjukvårdare. Övningen till hösten, om den blir av, heter Liv. Scenariot är ett militärt masskadeutfall där de skadade ska transporteras till ett civilt sjukhus. Jag har varit med som skademarkör tidigare, vilket var jätteintressant. Då har jag legat där och lyssnat på vad de har sagt och dragit för slutsatser om min skada. Dessutom är det väldigt nyttigt att få patientens perspektiv på hur det känns.”

Skadade kan befinna sig i chock. Foto: Christer Gunnarsson

En bukskada tas om hand. Foto: Christer Gunnarsson

SJUKVÅRDARNA FÅR EGET FÖRBUND

Sjukvårdarna är Försvarsutbildarnas största avtalspersonalsgrupp och målet är att de ska bli ännu fler.

NU BILDAR MAN ETT eget förbund för att kunna lyfta sjukvårdsfrågorna på ett tydligare sätt.

– Det här kommer nog ganska snabbt att kunna bli ett av våra mer aktiva förbund, säger Per Spjut, utbildningsledare försvarsmedicin för Försvarsutbildarna.

För sex år sedan tog Försvarsutbildarna över utbildningarna i försvarsmedicin från Röda Korset. Men till skillnad från andra avtalsgrupper har sjukvårdarna inte haft något eget förbund. Det har gjort att sjukvårdsfrågorna inte riktigt lyfts fram regionalt.

– Genom att bilda ett eget förbund får sjukvårdarna en helt annan möjlighet att vara med och påverka och kommer att kunna driva utbildningar i egen regi. Sedan jag tillträdde posten som utbildningsledare 2014 har volymerna ökat med 50 procent och målet är att de ska öka ytterligare. För att kunna göra det behövs många fler instruktörer och det här är ett viktigt steg

för att kunna samla och hitta de nya resurser som behövs, säger Per Spjut.

Önskvärt är också att våra sjukvårdare utöver medlemskap i det nya Sjukvårdsförbundet också kvarstår som medlemmar i ett regionalt förbund och på så sätt bibehåller och utvecklar den regionala förankringen, fortsätter Per Spjut.

MÖJLIGHET TILL REPETITIONSUTBILDNINGAR

Idén till det nya förbundet kommer från instruktörerna själva. I dagsläget finns ett femtiotal aktiva instruktörer, där ungefär 30 av dem är behöriga att hålla de längre kurserna. En av initiativtagarna till det nya förbundet är Helene Österdahl, som har jobbat som handledare och instruktör i närmare 15 år och som nu utsetts till vice ordförande i interimsstyrelsen.

– Vi har länge känt att vi skulle behöva strukturen i ett eget förbund, bland annat för att få koll på instruktörer och för att kunna hålla i utbildningarna själva. På sikt hoppas vi också kunna erbjuda repetitionsutbildningar. I dagsläget finns inga mer utbildningar när man väl är färdig och placerad hos Hemvärnet och det är flera sjukvårdare som har frågat efter det, säger Helene Österdahl.

VÄLJER NY STYRELSE I HÖST

Det som händer närmast i det nya förbundet är att man kommer att gå ut och rekrytera medlemmar. Målet är sedan att hålla en stämma i höst där de nya medlemmarna får rösta fram en styrelse, som ersätter nuvarande interimsstyrelse. Tanken har också varit att kunna genomföra de första utbildningarna redan i år.

– Om det inte hade varit för Coronapandemin hade vi lyckats med det. Nu får vi se om vi kan göra det senare i höst eller om vi måste vänta till nästa år, säger Helene Österdahl.

VILL DU BLI MEDLEM I NYA SJUKVÅRDSFÖRBUNDET?

Mejla i så fall till: sjukvard@forsvarsutbildarna.se

TEXT: SARA BERGQVIST

Sjukvårdarna bildar nu ett eget förbund inom Försvarsutbildarna. Foto: Christer Gunnarsson

Medlemmar från FRG i Upplands-Bro tillverkar skyddsrockar. Foto: Sveriges Civilförsvarsförbund

SVERIGES CIVILFÖRSVARSFÖRBUND är en av Sveriges 18 frivilliga försvarsorganisationer. Civilförsvarsförbundets uppgifter och uppdrag kommer förutom från kommuner, även från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB.

I dag är Civilförsvarsförbundet mest känt för de Frivilliga resursgrupperna, FRG, en verksamhet som är gemensam för alla frivilliga försvarsorganisationer i Sverige.

KOMMUNERNAS STÖD

Civilförsvarsförbundet med 14 000 medlemmar i 21 distrikt och 190 föreningar utbildar FRG på uppdrag av MSB. FRG är en frivillig resurs för kommunal kris-hantering och finns i 145 av Sveriges kommuner. FRG:s huvudmän är Sveriges kommuner.

Efterfrågan ökade när Coronaspridningen började ta fart.

HJÄLPER MÄNNISKOR

FRG bistår under Coronakrisen människor som inte kan lämna sina hem med bl a inköp av mat och hämtning av mediciner.

Carina Wiro är nationell samordnare på Civilförsvarsförbundet.

–I dagsläget har FRG uppdrag från 56 kommuner, säger hon.

Vid tiden för intervjun är ytterligare 94 FRG i lika många kommuner i beredskap. En FRG har normalt cirka 20 medlemmar representerande de frivilliga försvarsorganisationerna.

OLIKA UPPGIFTER

Mikael Olergård, medlem i Civilförsvarsförbundet och Försvarsutbildarna, ansvarar för FRG i Haninge kommun. När Försvarsutbildaren ringer är han

mitt uppe i ett möte med sin grupp som har 20 medlemmar.

– Vi bemannar ett kontaktcenter som kommunen upprättat. Hit kan människor ringa om de behöver kontakt med en medmänniska om de känner sig isolerade. De kan också be om hjälp med ärenden och inköp, säger Mikael Olergård.

I Haninge fungerar stödet så att FRG via kontaktcentret får ett uppdrag som de sedan slussar vidare till en Facebookgrupp som möter de behövande. I de flesta kommunerna är det FRG som går hem till de som behöver stöd och hjälp.

– FRG är till för kommunernas behov. Styrkan med FRG är att man utgår från de 18 frivilliga försvarsorganisationerna, med deras olika specialkompetenser, och skräddarsyr en grupp utifrån behoven i respektive kommun, säger Pernilla Hultén, samordnare för frivilliga försvarsorganisationer på MSB.

TEXT: PER LUNQE

SVERIGES CIVILFÖRSVARSFÖRBUND

Antal medlemmar: 14 000

Civilförsvarsförbundet genomför kurser till allmänheten i hemberedskap. Således hur individen tar ett eget ansvar för att kunna klara sig själv i minst en vecka utan samhällets hjälp. Utbildning sker också i hjärt-lungräddning och första hjälpen. Förbundet utbildar egna instruktörer och har egna akutgrupper som är med på evenemang där sjukvårdsberedskap önskas.

Källa: Generalsekreteraren i Sveriges Civilförsvarsförbund

MÅNGA AKTIVA I NORRA SMÅLAND

Stridsmoment vid GU-F hösten 2019. Foto: Ronny Svensson

HOS FÖRSVARsutbildarna NORRA SMÅLAND har man en stor och aktiv styrelse och ett nära samarbete med den regionala utbildningsgruppen och hemvärnsbataljonen. Resultatet har blivit flera samordningsvinster och två unika utbildningar.

Här är vi noga med att de som vill bli medlemmar i styrelsen också är villiga att engagera sig i arbetet. För närvarande består styrelsen av ett tjugotal ledamöter inklusive de som är adjungerade. Alla ingår i en eller flera arbetsgrupper och drar aktivt sitt strå till stacken.

– Många har en befattning inom Hemvärnet.

– Jag tror att det skapar extra stort engagemang när man vet att man kommer att få nytta av de man utbildar och rekryterar också i nästa led, säger Susanne Samuelsson, som förutom sin roll som styrelseledamot och utbildningssamordnare också är officer och jobbar som logistikchef på fältarbetsskolan, Göta Ingenjörregemente i Eksjö.

TVÅ UNIKA UTBILDNINGAR

Det nära samarbetet med Norra Smålands hemvärnsbataljon och utbildningsavdelningen Norra Smålandsgruppen har lett till att Försvarsutbildarna startat upp två unika uppdragsutbildningar. Dels en helgkurs i överlevnad, dels en helgkursen Strid för specialister, som är en påbyggnadsutbildning för de som gått GU-F* men inte GMU**.

– Den här specialistutbildningen blir en bra repetition och påbyggnad som gör att man snabbare kommer in i sin nya roll hos Hemvärnet, säger Susanne Samuelsson.

UPPSKATTAD UNGDOMSVERKSAMHET

De senaste åren har förbundet haft en stark tillväxt, vilket också visar sig på ungdomssidan. Varje månad hålls en helgövning, där upp till 40 ungdomar brukar delta.

– För det mesta är vi ute i fält och övernattar nästan alltid i tält. Många övningar handlar om orientering. Vi kan till exempel ha nattorientering eller patrullslingor där man ska hitta olika mål. Och så bygger vi förläggning, håller på med sjukvård och har patrulltävlingar, berättar Jonas Gullstrand som är den ena av förbundets två ungdomsledare.

ETT ÖVERRASKNINGSMOMENT

Allt som oftast brukar de också peta in något överraskningsmoment – vilket ungdomarna tycker är roligast av allt.

– Rätt som det är kan något smälla ett par hundra meter bort, eller så kanske det dyker upp något okänt föremål i förläggningen, berättar Jonas Gullstrand.

På höstlovet kommer man för första gången att anordna en nio dagars lång övning.

– Exakt vad den innehåller är hemligt. Men vad jag kan säga är att vi kommer att börja på ett ställe och avsluta på ett annat, säger Jonas Gullstrand.

TEXT: SARA BERGQVIST

*GU-F: Grundläggande soldatutbildning för frivilliga, 14 dagar

**GMU: Grundläggande militärutbildning, 4-7 månader

FÖRSVARsutbildarna NORRA SMÅLAND

Antal medlemmar: 560, varav cirka 80 aktiva ungdomar.

Utbildningar: Håller själva i GU-F, Military Weekend, Armékurs ungdom, Strid för specialister och Överlevnad, samt föreläsningarna För din säkerhet och Försvarsinformation. Rekryterar till specialistutbildningarna inom sjukvård, fältkock och CBRN.

Ungdomsverksamhet: Helgövningar en gång i månaden, återkommande deltagande i rikshemvärnschefens tävling. Har även deltagit i motsvarande tävling i Estland (MiniErna).

På gång: En nio dagar lång övning för ungdomar under höstlovet. Ungdomar från Försvarsutbildarna Kalmar och Kronoberg är också välkomna!

PSYOPS TAR ITU MED FAKE NEWS OCH DESINFORMATION

NU GÖR PSYOPSFÖRBUNDET en nystart för att utveckla verksamheten vidare. Frågorna förbundet vill lyfta är mer aktuella än någonsin – med fokus på att upplysa om medveten informationspåverkan och förhindra spridning av desinformation.

Intresset för att vara med i Psyopsförbundet är rekordstort. I dagsläget har förbundet närmare 300 medlemmar, en ökning med runt 20 procent det senaste halvåret.

– Det snabbt växande intresset är förmodligen en kombination av omvärldsläget och att många uppmärksammat att vi vill utveckla arbetet och ta en mer aktiv roll, säger Ellinor Bollman, vice ordförande och en av de som var med i ett tidigt skede inom Psyops.

Efter att ha bott utomlands i några år är hon nu tillbaka i förbundet igen och vill driva förändringsarbetet där. Som ett led i det höll hon nyligen i en workshop med styrelsen och medlemmarna fick svara på en enkät. Resultatet har blivit en plan som bland annat omfattar en ny vision, mission, verksamhetsidé och en målgruppsanalys.

MISSKREDITERAR OCH SKAPAR RÄDSLOR

Att främmande stater ägnar sig åt medveten informationspåverkan för att skada andra stater är ingen nyhet. Men avsändaren måste inte vara en främmande stat. Politiska, ekonomiska liksom ideologiska grupperingar kan också använda sig av desinformation som medel. För närvarande pågår en massiv informationspåverkan riktad mot Sverige. Ett vanligt tillvägagångssätt är att utgå från en verklig händelse och utnyttja den för att bygga upp en falsk bild. Syftet kan till exempel vara att skapa osäkerhet, rädsla, misskreditera och undergräva demokratiska värderingar och tilltron till stat, myndigheter och samhället i stort.

– Coronapandemin är ett bra exempel på det. I andra länder förekommer artiklar som säger att Sverige vägrar slåss mot Coronaviruset. Som konkret exempel kan nämnas en artikel i en tidning från Azerbajdzjan i mars. I kombination med den publicerades en bild från Gamla stan, med massor med människor i rörelse och sittande nära varann. Observanta personer som lade märke till de tunna sommarkläderna kanske förstod att det handlade om en bild från förra sommaren. Men på ett dygn hade artikeln 1,7 miljoner visningar – och delades dessutom 270 000 gånger, berättar Ellinor Bollman.

KUNNA IDENTIFIERA FALSKA INLÄGG

Exakt hur Psyopsförbundets roll ska se ut framöver är ännu inte helt spikat. Planen är att slå fast den fortsatta riktningen under årsstämman, som flyttats till 2021 på grund av Coronapandemin. Men på sikt är målet att förbundets medlemmar ska kunna ingå i en beredskapsorganisation där man kan bistå såväl myndigheter som regioner, länsstyrelser och kommuner i frågor som rör informationspåverkan och desinformation. Tanken är dessutom att kunna rekrytera till Försvarsmaktens psyopsförband.

– Under förra året och året innan höll vi också ett stort antal föreläsningar för allmänheten om informationspåverkan och vad man ska vara uppmärksam på. Om man vet hur man ska identifiera falska inlägg slipper man bli en "nyttig idiot" som sprider desinformation vidare utan att vara medveten om det, säger Hanna Linderstål, ordförande för Psyopsförbundet.

TEXT: SARA BERGQVIST

PSYOPSFÖRBUNDET

Antal medlemmar: 287.

Verksamhet: Utbildningar och föreläsningar kring informationspåverkan, desinformation och källkritik. Övrigt under planering. Ungdomsverksamhet på gång.

Namnet betyder: Psyops är en förkortning för engelskans *psychological operations*, det vill säga psykologiska operationer.

Försvaret mot informationspåverkan börjar hos den enskilda individen. Foto: connel / Shutterstock

TULLVERKET RUSTAS FÖR TOTALFÖRSVARET

Sedan två år tillbaka hjälper Försvarsutbildarna till med att utbilda Tullverkets personal under en två veckor lång utbildning. Förutom praktiska moment som sjukvård och skytte får deltagarna lära mer om omvärldsläget, hur totalförsvaret fungerar och Tullverkets roll inom detta.

TILLSAMMANS MED FÖRSVARSMAKTEN, Polisen och länsstyrelserna är det Tullverket som ansvarar för gränsövervakningen i händelse av krig.

– Vi som bevakningsmyndighet ska ha förmåga att fungera även vid höjd beredskap och krig. Utbildningen är ett led i arbetet med att bygga upp både kunskaperna och den mentala beredskapen, säger Rafael Zawilinski, sakkunnig i civilförvarsfrågor hos Tullverket.

HOTBILDER MOT SVERIGE

Det är en solig marsdag och vi befinner oss på Tylebäck hotell & konferens som är Försvarsutbildarna i Hallands kursgård. Lars Björk, före detta yrkesofficer och utbildare hos Försvarsutbildarna, föreläser om totalförsvaret. Det säkerhetspolitiska läget i omvärlden, hotbilder mot Sverige och Sveriges totalförsvarsförmåga, är några av punkterna på programmet för dagen.

– Ett väpnat angrepp på Sverige kan inte uteslutas. Regeringen beslöt år 2015 att bygga upp totalförsvaret igen och det är därför ni sitter här, säger han.

Det är tydligt att ämnet engagerar och väcker eftertanke.

– Mycket av det här är sådant som man inte alls har koll på om man inte är militär eller har jobbat inom försvaret relativt nyligen. Och det här är ju saker som inte sägs i media och kanske heller inte ska sägas där, säger Malin, en av deltagarna från Tullverket som är stationerad i Malmö.

Folkrätt och krigets lagar är en annan del i den teoretiska undervisningen.

– Efter varje dags utbildning genomförs enskild kunskapstest och jag är imponerad över kursdeltagarnas utmärkta resultat, säger Lars Björk.

TULLVERKET ROLL

Utbildningen som pågår i två veckor innehåller också ett avsnitt om vilka lagar och regler som gäller för Tullverket vid krig och vilka specifika uppgifter myndigheten då ska utföra, liksom praktiska moment som skytte och sjukvård inriktad på försvarsmedicin. Försvarsutbildarna håller i delarna som handlar om sjukvård och totalförsvaret, medan Tullverket själva ansvarar för de myndighetsspecifika avsnitten liksom skjutövningarna.

Skjutning ingår som en del i utbildningen.
Foto: Bengt Söderqvist

– Det har varit två fantastiskt bra veckor där vi har fått en bra bild av nuläget och de allvarligaste hoten idag. För egen del känner jag att jag har förstått min egen och Tullverkets roll inom civilt försvar bättre. Och sjukvårdsbitarna och skjutövningarna har också varit jättebra, säger Stefan som även han jobbar på Tullverket i Malmö.

STORT ENGAGEMANG

Tullverkets egen skjutinstruktör Sebastian som varit med på flera av de tidigare utbildningarna är också nöjd.

– Jag är otroligt imponerad över det engagemang som alla deltagarna har. Som skjutinstruktör är det också imponerande att se hur snabbt alla kommit upp i en förvånansvärt hög nivå. Och jag vill verkligen lyfta hur nöjda vi är med utbildningen, både när det gäller upplägg, innehåll, mat och logi. En speciell eloge till Christer Gunnarsson från Försvarsutbildarna som är helt ovärderlig när det gäller att göra det trivsamt för oss här, säger Sebastian.

TEXT: SARA BERGQVIST

Av sekretesskäl redovisas inte fler detaljer om utbildningen och kursdeltagarnas namn är fingerade.

Tullverket spelar en viktig roll inom totalförsvaret. Foto: Mette Ottosson

TULLVERKET

Tullverket är en av Sveriges uppbördsmyndigheter och har till uppgift att ta in tull, skatter och andra avgifter. Tullverket är också en del i samhällets gränsskydd. Organisationen arbetar långsiktigt för ett samhälle fritt från varor som hotar miljön, människors hälsa och trygghet och där näringslivet konkurrerar på lika villkor.

Källa: Tullverket

KOMBATTANT

Kombattanter är de som ingår i den svenska försvarsmaktens krigsorganisation och som folkrättsligt har rätt att delta i strid. Kombattanter skall behandlas som krigsfångar om de tillfångatas. Personer som deltar i strids- eller våldshandlingar utan att vara kombattanter saknar detta skydd. Även följande kategorier ses som kombattanter när de tjänstgör för rikets försvar:

- Polis
- Beredskapspolis
- Skyddsvakter
- Tullverkets gränspersonal
- Kustbevakningspersonal
- Medlemmar av den organiserade motståndsrörelsen

Källa: MSB, *Basutbildning i humanitär folkrätt*

TOTALFÖRSVARSPERSONALENS FOLKRÄTTSLIGA STÄLLNING

KOMBATTANTER

2 § Som kombattanter anses de som tjänstgör i Försvarsmaktens krigsorganisation, om de inte tillhör sjukvårds- eller självårds-personalen enligt 8 eller 12 §. Förordning (1995:645).

3 § Utöver vad som följer av 2 § ska följande anses som kombattanter.

1. Polismän som enligt lagen (1943:881) om polisens ställning under krig deltar i rikets försvar.

2. De som tjänstgör som skyddsvakter enligt skyddslagen (2010:305).

3. Personal ur Tullverket som tjänstgör som gränsövervakningspersonal enligt lagen (1979:1088) om gränsövervakningen i krig m.m.

4. Medlemmar av den organiserade motståndsrörelsen.
Förordning (2012:487).

Totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12)

NORDISKT FÖRSVARSSAMARBETE – PÅ VÄG MOT EN PLAN B?

Finsk-svensk samövning är ett exempel på nordiskt försvarssamarbete i praktiken. Foto: Försvarsmakten

Sedan Ryssland 2014 olagligen annekterade Krim och anföll östra Ukraina har säkerhetsläget i Östersjöregionen försämrats markant. Detta har föranlett ett allt närmare försvarssamarbete mellan de nordiska länderna, både inom Nordefco (Nordic Defence Cooperation) och bilateralt. Detta avspeglas dels i deklarationer på politisk nivå, dels i ett utökat operativt samarbete och gemensam övningsverksamhet mellan ländernas försvarsmakter.

DE NORDISKA LÄNDERNA delar en rad utmaningar. De har att hantera ett försämrat säkerhetsläge där Ryssland uppträder alltmer hotfullt i närområdet, samtidigt som de har relativt små militära resurser och stora territorier att försvara. Således måste säkerhet byggas genom samarbete. Nordiskt försvarssamarbete åtnjuter idag starkt stöd från både politiskt och militärt håll. Nordefco:s vision från 2018 anger att de nordiska länderna ska stärka försvarsförmågan och samarbetar inte bara i fred, utan även i kris och krig. Ett av de tydligaste uttrycken för detta är att försvarsministrarna sedan ett par år genomför scenariodiskussioner och att säkra kommunikationer har etablerats mellan försvarsministerierna.

Det nordiska försvarssamarbetet drivs även av ländernas försvarsmakter. Samarbetet varierar i styrka mellan de olika försvarsgrenarna. Längst har det kommit på flygsidan, där det sedan tio år finns en regelbunden övningsverksamhet, så kallad Cross Border Training (CBT), mellan Norge, Sverige och Finland. Den nordiska flygövningen Arctic Challenge Exercise är också central.

Det maritima samarbetet är särskilt utvecklat mellan Sverige och Finland, där målsättningen är att bygga en gemensam maritim styrka, Swedish-Finnish Naval Task Group (SFNTG), som ska vara fullt operativ 2023. På armésidan har samarbetet inte kommit lika långt eftersom gemensam övningsverksamhet är mer

resurskrävande. Trots detta ökar samarbetet kring utbildning inom till exempel artilleri, luftvärn och strid i bebyggelse, samt vid storövningar.

OPERATIVA FÖRDELAR

Redan idag har det nordiska samarbetet, framförallt mellan Sverige och Finland, lett till operativa fördelar. Detta inkluderar viss gemensam operativ planering, etablering av förbindelseofficerare och säkra kommunikationskanaler på högkvarterns nivå samt fördjupade kontakter mellan vänförband. Samarbetet omfattar även initiativ för att underlätta militär rörlighet, av luft- och sjölägesbilden, samt gemensamma övningar.

Vid en konflikt som berör Norden skulle operationsområdet vara regionalt snarare än lokalt. Detta genererar operativa uppgifter. Exempelvis att säkra inloppet till Östersjön, skydda Nordnorge, säkra de stora öarna i Östersjön, trygga försörjningen via Göteborgs hamn samt säkra kontrollen över Finska viken, som gagnas av eller rentav förutsätter nordiskt samarbete. I detta avseende är de nordiska ländernas samlade militära resurser av betydande vikt, särskilt som de utgör en stor del av Östersjöregionens snabbt gripbara stridskrafter.

De senaste fem åren har stora steg tagits för att förverkliga det nordiska samarbetets potential, genom att allt fler, större och mer komplexa multinationella övningar genomförts i Sveriges närområde. Under svenska Aurora 2017 övades mer än 20 000 soldater. USA deltog med stridsvagnar, luftvärn och attackhelikoptrar, samt Finland med ett mekaniserat kompani. Under Nato-övningen Trident Juncture 2018 i Norge deltog alla 29 Natoländer samt Sverige och Finland, med totalt 50 000 soldater, i en försvarsgrensgemensam övning. Under svenska Northern Wind 2019 deltog 10 000 soldater från fem länder i en dubbelsidig övning. Signal-effekten av dessa övningar är tydlig. De nordiska försvarsmakterna förbättrar gradvis förmågan att gemensamt försvara strategiskt viktiga områden i Norden med stöd från Nato, främst USA.

FRAMTIDA UTVECKLING

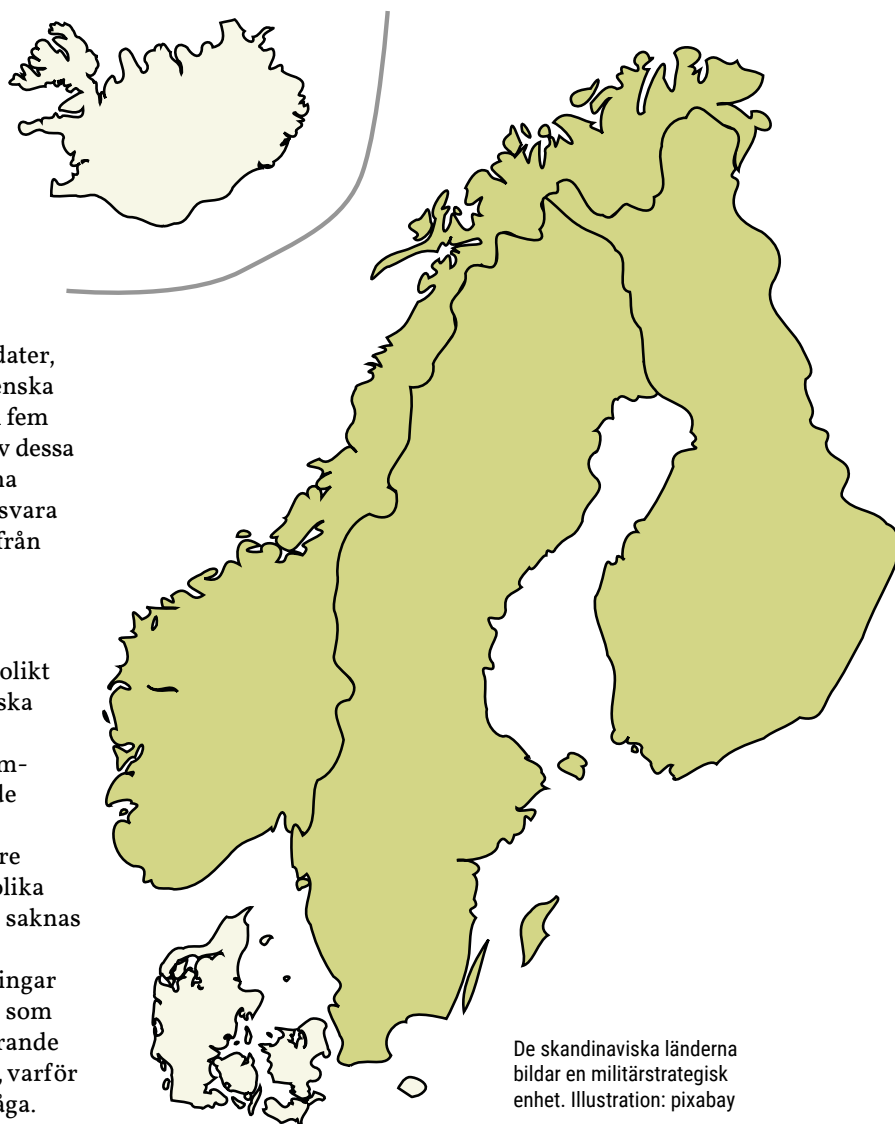
Det nordiska försvarssamarbetet kommer sannolikt att fortsätta växa. Dels fördjupas det svensk-finska samarbetet, i december 2019 undertecknades ett gemensamt militärstrategiskt koncept. Även samarbetet med Norge har ökat, inte minst genom de nordiska storövningarna.

Samtidigt kvarstår begränsningar för närmare samarbete. Till att börja med skapar ländernas olika säkerhetspolitiska tillhörighet vissa hinder. Det saknas ett gemensamt system för ledning i Norden och gemensamt agerande kan hämmas av begränsningar i t ex vilken typ av luft- och sjölägesinformation som kan delas mellan Nato och partnerländer. Nuvarande samarbeten innehåller vidare inga förpliktelser, varför faktiskt agerande vid en konflikt är en öppen fråga.

Omvärldsutvecklingen talar dock för ett allt närmare nordiskt försvarssamarbete. De nordiska länderna har hängt upp stora delar av sin säkerhetspolitik på Nato och/eller USA. Men sedan president Trump tillträdde har spänningarna ökat inom Nato och USA:s agerande har blivit alltmer transaktionellt. Detta kan motivera ett fördjupat nordiskt försvarssamarbete eftersom en enad region utgör en mer attraktiv samarbetspartner för USA.

Det nordiska samarbetet har vuxit fram inom, och som ett accepterat komplement till Nato-samarbetet. Samtidigt skulle det kunna utgöra en grund för en plan B, ifall den transatlantiska länken helt skulle brista. Därmed kan den nuvarande strategin måhända sammanfattas som: nordiskt samarbete med Nato i fredstid, syftandes till en plan B vid en transatlantisk kris.

TEXT: EVA HAGSTRÖM FRISELL, MICHAEL JONSSON OCH JAKOB GUSTAFSSON arbetar vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).

De skandinaviska länderna bildar en militärstrategisk enhet. Illustration: pixabay

ÖKAT INTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARSinFORMATION

Totalförsvarsinformation utgör en växande del av Försvarsutbildarnas verksamhet. Våra fyra regionala företrädare Lars Björk, Lars Holmqvist, Nils Gustafsson och Tomas Malm berättar hur de ser på möjligheterna framöver.

Totalförsvarsinformation riktar sig till alla medborgare. Foto: Alexanderstock23 / Shutterstock

KUNSKAP OM TOTALFÖRSVARET utgör en viktig grund i Försvarsutbildarnas verksamhet. Totalförsvarsinformation kommer därför igen på flera olika nivåer. Till att börja med handlar det om att informera Försvarsutbildarnas egna medlemmar, både rent allmänt och som en del i övriga utbildningar. Nästa steg handlar om att utbilda informatörer som kan planera och genomföra föreläsningstillfällen för allmänheten och egna medlemmar. Utöver det har Försvarsutbildarna också börjat utbilda myndigheter, som behöver bygga upp sin krigsorganisation.

– Här finns en stor potential, inte minst när det gäller att utbilda de myndigheter som ska krigsplacera kombattanter och icke-kombattanter, säger Lars Björk, regional företrädare för totalförsvarsinformation i region väst.

TEORI OCH PRAKTIK

För de som ska utbilda och informera egna medlemmar och allmänheten arrangerar Försvarsutbildarna två utbildningar, en två dagar lång grundkurs och en veckolång fortsättningskurs.

– Båda kurserna består av två delar, en teoretisk och en praktisk. De teoretiska bitarna handlar om den säkerhetspolitiska omgivningen, vårt eget och grannländernas militära och civila försvar och vilka hotbilder som finns. I de praktiska momenten får kursdeltagarna lära sig hur man planerar och genomför informationsmöten och presenterar budskapet på ett intressant sätt för medlemmar eller blivande medlemmar, säger Lars Holmqvist, regional företrädare för totalförsvarsinformation i region mitt.

TVÅ FÖRELÄSARE SKAPAR DYNAMIK

Alla grundkurser hålls på regional basis och avsikten är att också fortsättningskursen ska bli ett regionalt ansvar. De fyra regionala företrädarna hoppar ofta in och hjälper varandra även under grundkursen.

– Det är alltid bra om man kan vara två som håller kursen tillsammans. Det skapar dynamik och gör att man kan hålla lågan uppe hela tiden, säger Nils Gustafsson, regional företrädare för totalförsvarsinformation i region norr.

Lars Björk hoppas att en del av de som går fortsättningskursen på sikt ska kunna vara med och biträda under grundkurserna.

– Vi vill gärna ha fler deltagare till fortsättningskursen. De som tidigare gått grundkursen skulle kunna vara en bra rekryteringsbas. Och sedan skulle jag vilja ge alla som går grundkursen i uppgift att rekrytera två nya deltagare till nästa grundkurs. Grundkursen brukar vara väldigt uppskattad och vi skulle gärna vilja ha fler deltagare till den också, dock maximalt 20 personer per tillfälle, säger han.

FOLKVANDRINGAR OCH DESINFORMATION

Själva kursinnehållet är under ständig utveckling och bygger på vad som händer i omvärlden, liksom behandlar vårt totalförsvar som håller på att byggas upp igen.

– Ett område som jag skulle vilja få med är klimatförändringarna. Om temperaturen stiger ett par grader kommer vissa delar av världen att bli obebodliga. Det kommer att innebära folkvandringar av tidigare aldrig skådat slag, som innebär ett rejält hot mot världsordningen, påpekar Nils Gustafsson.

Något som redan finns med i materialet, men som Lars Holmqvist vill trycka på ännu mer framöver är frågor som rör desinformation, informationspåverkan och källkritik.

– Min uppfattning är att det här med psykologiskt försvar blir allt viktigare. Polariseringen ökar och man behöver inte leta länge för att hitta falska nyheter. Det går att hantera, men inte utan källkritik.

KURSER I ALLA REGIONER

I Skåne har man inte hållit någon grundkurs på 4 år, men tack vare regionaliseringen blir det nya kurser så snart det går att köra igång igen efter Coronastoppet.

– Jag kommer att vara kurschef och sköta administration och organisation runt kurserna, medan några av de andra regionala företrädarna håller i föreläsningarna. Målet för oss nu är att komma igång och få ett brett deltagande, säger Tomas Malm, som är regional företrädare för totalförsvarsinformation i region syd.

SMART SAMORDNING

I region väst hjälper Lars Björk till med att arrangera olika försvarsevent bl a Försvarsforum som är ett samarbetsprojekt mellan Försvarsutbildarna, Allmänna Försvarsföreningen och Kungl Krigsvetenskapsakademien. Till dessa inbjuds såväl egna medlemmar som allmänheten. I Halmstad är biblioteket involverat i planeringen och genomförandet där bibliotekets

föreläsningssalar brukar användas. ÖB, försvarsministern och andra kända talare har medverkat.

– Vi ska inte sitta i våra föreningslokaler och föreläsa för de redan troende. Genom att göra på det här viset kan vi både sprida totalförsvarsinformation till allmänheten och rekrytera nya medlemmar till Försvarsutbildarna.

Innan själva föreläsningen brukar projektgruppen också ta den inbjudna gästen till radiohuset för intervju i Sveriges Radio P4 Halland, intervju i bibliotekets poddradio och presskonferens med övriga media som bjudits in.

– Utöver detta sätter vi också upp affischer på stan, samt annonserar i lokaltidningen så att många får chansen att komma och lyssna. Marknadsföringen är viktig – min devis är att syns vi inte, så finns vi inte, säger Lars Björk.

UTVECKLINGSMÖJLIGHET

En annan utvecklingsmöjlighet som han ser handlar om personer som precis gått med i Hemvärnet och som väntar på att få vara med på sin första övning.

– När man har gått med vill man ju gärna att det ska hända något. Men om det precis varit en stor övning kanske man måste vänta ett halvår. Då skulle man kunna få gå en totalförsvarsinformationskurs, så att man håller intresset vid liv. Jag kan tänka mig att det här är något vi skulle kunna utveckla vidare, säger Lars Björk.

TEXT: SARA BERGQVIST

DE FYRA REGIONALA FÖRETRÄDARNA

Foto: Privat

LARS HOLMQVIST

Region: Mitt

Bakgrund: Reservofficer i Svea livgarde 25 år. Gick med i Försvarsutbildarna och Hemvärnet 2015. Skriver om försvarsfrågor på Krigsakademiens blogg. Småföretagare inom bank och finans.

Bor: Täby.

Foto: Mona Gustafsson

NILS GUSTAFSSON

Region: Norr

Bakgrund: Officer till 2016, inklusive sju års utlandstjänstgöring. Därefter bland annat vd för ett vårdföretag. Gick med i Försvarsutbildarna 2015.

Bor: Boden.

Foto: Privat

LARS BJÖRK

Region: Väst

Bakgrund: Yrkesofficer vid Hallands regemente i 37 år. Sysslat med totalförsvarsfrågor och underrättelsetjänst sedan 1992. Tidigare samverkansofficer gentemot civila myndigheter. Med i Försvarsutbildarna, tidigare Frivillig Befälsutbildning (FBU) sedan 1966.

Bor: Halmstad

Foto: Försvarsmakten

TOMAS MALM

Region: Syd

Bakgrund: Gick med i Försvarsutbildarna redan som ungdom. Ordförande i föreningen i Helsingborg och förbundsstyrelseordförande i Skåne. Tidigare yrkesofficer och reservofficer. Jobbat inom Polismyndigheten i många år, nu säkerhetschef på Landskronahem.

Bor: Helsingborg

KURSEN SOM FÖRHINDRAR OLYCKOR

Skjututbildningen kräver en hög grad av säkerhetstänkande. Foto: Jörgen Fagerström

SÄKERHETEN ÄR ALLTID VIKTIG när Försvarsutbildarna håller kurser – olyckor får inte inträffa. Därför är Försvarsutbildarnas utbildning i verksamhetssäkerhet obligatorisk för alla övningsledare/kurschefer och instruktörer som genomför uppdrag av Försvarsmakten. Men även ungdomsledare, funktionärer, de som genomför civila utbildningar och andra medlemmar har stor nytta av kursen.

Kursen Verksamhetssäkerhet för övningsledare lyfter framförallt två viktiga bitar. Dels handlar det om ett metodiskt arbete avseende riskhantering, dels om marksäkerhetsordern som reglerar ansvarsförhållandet mellan Försvarsmakten och den frivilliga försvarsorganisation som anordnar kursen.

METOD OCH ATTITYD

Arbetet utgår från Försvarsmaktens reglemente för verksamhetssäkerhet (SäKR).

– Huvudsyftet är inte att lära ut de exakta detaljerna i regelverket, utan snarare en metod och attityd till verksamhetssäkerhet som gör att man kan hantera och eliminera risker på ett bra sätt, säger Ulf Hammarlund, tjänsteförättande utbildningschef vid Försvarsutbildarna och den som startade kursen från början.

Vare sig det handlar om en skjutövning med skarpa vapen eller en teorikurs i en lektionssal måste man alltid arbeta med riskhantering för varje utbildningsmoment.

– Förr gjorde man en separat riskanalys och en separat övningsplan. Nu ska riskanalysen ingå som en del i övningsplanen. Dessutom ska den följas upp och utvärderas, säger Peter Stenfelt, Försvarsutbildarna Göteborg, som är återkommande kurschef och instruktör vid kursen.

Riskanalysen handlar bland annat om att se om det finns risker som behöver hanteras, utöver det som

redan är reglerat. Ulf Hammarlund ger ett exempel på hur man kan hantera en bedömd risk:

– Om det finns en hastighetsbegränsning på 30 kilometer i timmen får man inte analysera bort det och köra i 40. Men i vissa fall kanske man behöver köra i 20 istället, påpekar han.

Kursen är en fördjupning av de kunskaper man får när man går en instruktörsutbildning. Fördjupningen omfattar bland annat marksäkerhetsordern och vad den har för syfte och innehåll. Dessutom får man lära mer om riskhantering i teorin och praktiken.

– Jag utgår mycket ifrån vad deltagarna kan tänkas råka ut för och berättar utifrån verkliga erfarenheter. Dessutom gör vi en praktisk övning där de får träna på vad de lärt sig, berättar Peter Stenfelt.

NÖJDA KURSDELTAGARE

En av de som gått kursen är Christer Nilsson. Sedan flera år tillbaka är han kurschef för Military Weekend och Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F).

– Jag tycker absolut att man ska gå den här kursen. Det är egentligen inte svårt, utan bygger mycket på sunt förnuft och att förebygga risker på samma sätt som man gör på den civila sidan. Det kan till exempel handla om sådant som att se till att ingen klämmer sig, förfrysar fingrarna eller får en vätskekollaps om det är för varmt, säger han.

Emelie Johansson som är ungdomsledare i Försvarsutbildarna Älvsborg gick kursen för ett år sedan.

– Det var väldigt givande och har gjort att säkerhetstänkandet sitter i ryggraden på ett helt annat sätt. Nu är det lättare att kunna göra egna övningsplaner, säger hon.

TEXT: SARA BERGQVIST

STORT BEHOV AV INFORMATÖRER TILL "FÖR DIN SÄKERHET"

Kursen riktar sig till alla samhällsmedborgare. Foto: Anne-Katherine Mattsson

ALLT FLER HAR VAKNAT TILL och inser att man som medborgare har ett eget ansvar vid en kris. Det märks inte minst på ett starkt växande intresse för Försvarsutbildarnas föreläsning "För din säkerhet". Varje år utbildas runt 60 nya informatörer som kan hålla föreläsningen – och de behövs.

Försvarsutbildarnas utbildning "För din säkerhet" tar upp viktiga bitar kring krisberedskap, kriskommunikation och överlevnad som alla bör känna till. Förra året hölls mer än 100 föreläsningar runtom i landet och intresset är stort och växande.

– Jag upplever både att vi får fler förfrågningar om att hålla föreläsningar och att det är fler som kommer på de föreläsningar vi håller, säger Anne-Katherine Mattsson, Point of contact (POC) hos Försvarsutbildarna Stockholm och Södermanland.

STRÖMAVBROTT VÄCKTE INTRESSET

Tillsammans med regionens andra POC är det hon som ansvarar för all administration och praktiskt arbete kring föreläsningarna. Exempelvis att boka informatörer, boka lokaler och se till att all utrustning finns på plats, beställa mat eller fika och ta emot anmälningar. Förra året höll de runt 25 föreläsningar i regionen, varav ungefär hälften på eget initiativ och hälften utifrån förfrågningar.

– När vi arrangerade en föreläsning i Åkersberga alldeles efter den stora stormen Alfrida förra vintern, där vissa varit utan el i tre veckor hade vi mer än 200 åhörare, berättar hon.

VÄRDEGRUNDEN VIKTIG

För att bli informatör behöver man gå Försvarsutbildarnas tre dagar långa informatörskurs "För din säkerhet".

Utbildningen arrangeras två gånger om året och intresset är stort.

– Man hinner inte lära sig allt utantill på tre dagar, utan behöver läsa på hemma också. Det som vi framför allt lägger fokus på under kurstillfället är scenframträdandet, pedagogiken och retoriken. Som informatör är det också jätteviktigt att vara medveten om att man representerar Försvarsutbildarna och inte sig själv och att man måste känna till vilken värdegrund vi står för, påpekar Kim Kimréus, som är kurschef och instruktör för utbildningen.

SPELAR IN SIG SJÄLV

I samband med en av årets utbildningar träffas också alla POC:ar för att utbyta erfarenheter och träffa de nya informatörerna. Malin af Ekström är en av informatörerna som utbildade sig så sent som i höstas. Trots det har hon redan hunnit vara med och hålla i fem föreläsningar, tillsammans med erfarna kollegan Bertil Garpland – man är alltid två informatörer som jobbar ihop.

– I början var det lite nervöst, men jag använder stödord och har förberett mig mycket genom att spela in och lyssna på när jag håller föreläsningen, berättar hon.

Under krisberedskapsveckan har hon tagit ledigt från jobbet för att kunna föreläsa hela veckan, men på grund av Coronapandemin hålls alla föreläsningar utomhus.

– Jag tycker att det är jättekul att komma ut och prata om det här och visa att det inte behöver vara något svårt, utan något som man enkelt kan göra i vardagen, säger hon.

TEXT: SARA BERGQVIST

SÅ FUNKAR ROLLEN SOM UTBILDNINGSANSVARIG

Hur rollen som utbildningsansvarig ser ut varierar mellan Försvarsutbildarnas olika förbund, bland annat beroende på förbundsstorlek och utbildningsfrekvens. Kavalleri- och Jägarförbundet och Criscom berättar hur de har gjort.

ROLLEN SOM UTBILDNINGSANSVARIG är naturligtvis viktig i en organisation som handlar om utbildning. Hos Criscom har man delat upp utbildningsansvaret på tre personer.

– Jag ansvarar för utbildningarna på den militära sidan och har också det övergripande ansvaret, medan två av våra andra styrelsemedlemmar har hand om utbildningarna på den civila sidan, berättar Anders Gummesson, förbundsordförande för Criscom.

Militärt anordnar Criscom utbildningar till infobefäl inom Hemvärnet, samt i mediaspel, där deltagarna sedan kan hjälpa till vid större övningar.

– Vi ställer också upp om enskilda förband behöver medieträna sina chefer. Grunden är att Hemvärnet vill synas på ett bra sätt. Det finns många exempel på duktiga infobefäl som gjort bra ifrån sig, där utbildningen spelat en viktig roll, berättar Anders Gummesson.

Civilt är det Marinette Nyh Radebo och David Fredriksson som ansvarar för grund- och fördjupningskurserna till kriskommunikatör vid länsstyrelser och andra myndigheter.

– I vårt arbete ingår flera olika delar. Centralt handlar det om att planera, bestämma kursinnehåll, säkra medel för kurserna och göra andra åtgärder. Marinette är kurschef och har helhetsansvaret för kursen med ansökningar, logistik, planering och att på plats leda kursen. Och jag som instruktör håller en del av utbildningsmomenten, berättar David Fredriksson.

LÅNGSIKTIG PLAN GER RESULTAT

Hos Kavalleri- och Jägarförbundet vilar utbildningsansvaret på förbundsstyrelseordföranden Johan Althén. Förbundets specialitet är utbildningen Spaning i urban miljö, som man håller ungefär fyra gånger om året och

som i första hand riktar sig till medlemmar i Försvarsutbildarna och Hemvärnet. Utöver det anordnar man också olika föredrag, som "säkerhetsoperationer i gråzon" eller "underrättelseoperationer i kustmiljö". Om det är möjligt med tanke på Coronaläget kommer man också att anordna en utbildning i underrättelsefotografering till hösten.

– Eftersom vi är ett litet förbund är det jag som syr ihop våra utbildningar. Vi har flera ledamöter med befattningar vid underrättelse- och insatskompanierna och de är våra känslspröt utåt för vad som behövs, berättar Johan Althén.

I vissa fall är det han själv som fungerar som instruktör vid utbildningarna, i andra fall hyr de

in instruktörer från Försvarsmakten. Planen är nu att utöka antalet utbildningar och föreläsningar.

– I år har vi tagit ett krafttag och gjort en mycket mer långsiktig plan, som vi annonserar ett halvår i förväg. På det sättet hoppas vi kunna få fler medlemmar och vi har redan sett att det gett resultat, säger Johan Althén.

TEXT SARA BERGQVIST

Johan Althén. Foto: Privat

Anders Gummesson. Foto: Peter Nordström / AMF

DELAR ANSVARET

I sin roll som utbildningsansvarig håller han i planeringen, samverkar med den regionala utbildningsledaren och har kontakt med kursgårdarna. Han håller också kontakt med kommunikationscheferna och utbildningsgrupperna inom de olika militärregionerna.

HALLÅ DÄR...

...Erik Persson, utbildningsansvarig för
Försvarsutbildarna Skåne och Anders Eklund,
utbildningsansvarig för Försvarsutbildarna Norrbotten.

Vad ingår i rollen som utbildningsansvarig?

Erik:

– I Skåne har vi en utbildningskommitté för vuxenverksamheten och en för ungdomsverksamheten. Jag ansvarar för vuxenverksamheten. Som utbildningsansvarig planerar man kursverksamheten tillsammans med den regionala utbildningsledaren och bestämmer när, var och hur utbildningarna ska genomföras. I min roll ingår också att rekrytera kurschefer. Målet är att de i sin tur ska rekrytera instruktörer och sköta beställningar, men ibland får jag rycka in där också.

Anders:

– Vi har delat upp det så att jag ansvarar för de militära utbildningarna. Eftersom vi inte har så många egna kurser handlar det till stor del om att rekrytera till de centrala utbildningarna, främst grundkurs 1 och 2 i försvarsmedicin. Utöver det brukar vi arrangera en GU-F (Grundläggande soldatutbildning för frivilliga) och en eller två Military Weekends per år. Mitt jobb då blir att ordna fram kurschefer.

Vad är mest intressant med att vara utbildningsansvarig?

Erik:

– Man får verkligen vara med och planera och genomföra verksamhet som de facto har betydelse för bemanningen av krigsförbanden och det känns bra. Sedan är det ett väldigt socialt och roligt uppdrag också och man inser vilken kompetens som finns. Många i förbundet är pensionerade officerare och reservofficerare som har varit med om så mycket och har massor att berätta.

Anders:

– Det som ger mig mest är att jag får vara med och utbilda och rekrytera nya specialister till Hemvärnet. Jag är själv med i Hemvärnet på kompaniechefnivå och har sett från olika håll hur folk ibland tappats bort på vägen. Därför tycker jag att det är viktigt att se till att processen flyter på så att ingen fastnar någonstans och förlorar intresset.

Har ni några nyheter på utbildningssidan?

Erik:

– Vi har pratat om att försöka få igång en skyddsvaktsutbildning. Inom Hemvärnet är målet att alla ska ha gått en sådan utbildning, men i dagsläget är det bara drygt hälften som gjort det. Där vill vi gärna kunna hjälpa till.

Anders:

– Förra året erbjöd vi en ungdomsweekend, men nådde inte ut tillräckligt bra. Planen är att göra en ny satsning till hösten.

Vad har ni för bakgrund inom Försvarsutbildarna?

Erik:

– Jag gick med som ungdom 2003. På senare år har jag haft flera kurschefsuppdrag inom ungdomsverksamheten. I övrigt jobbar jag som plutonchef på P7 i Revingehed. Jag gick med i styrelsen för Försvarsutbildarna Skåne förra året, ungefär samtidigt som jag blev nyutexaminerad. Så det blev en spark ur fågelboet i dubbel bemärkelse.

Anders:

– Jag har varit med i Hemvärnet i 18 år och gick med i Försvarsutbildarna något år senare. Sedan 2017 sitter jag med i styrelsen för Försvarsutbildarna Norrbotten och har haft den här funktionen sedan dess. Till vardags jobbar jag som vaktmästare på ett friluftsmuseum.

TEXT: SARA BERGQVIST

Vä: Erik Persson. Foto: Privat
Hö: Anders Eklund. Foto: Privat

KRÖNIKAN

Morgan Olofsson. Foto: MSB

HÅLL UT ETT TAG TILL!

MITT UPPE I PANDEMIKRISEN är det slående hur viktig kommunikation är för hanteringen av denna. Redan finns några perspektiv på kommunikationsarbetet att lyfta för framtida utvärdering inte minst i den fortsatta totalförsvarsplaneringen.

Det började med signaler om sportlovsresenärer. Det gällde att varna, testa och smittspåra.

Några dagar in i mars skiftade fokus till att hantera allmän smittspridning i samhället. Vi blev då tvungna att nå ut till så många som möjlig: Hjälp till att stoppa smittspridningen, skydda äldre och stanna hemma om du är sjuk!

Som vanligt i början på en kris behövde vi ta beslut innan alla fakta fanns. Valet stod mellan att bromsa smittspridningen på frivillig grund, och repressiva åtgärder som att stänga ned hela samhället. Sverige valde frivillighetens väg. Då blev kommunikation det verktyg vi hade till vårt förfogande. Ord eller förbud.

Den första svårigheten blev att ändra djupt rotade beteendemönster. Ta inte i hand! Tvätta händerna noga! Fingra inte i ansiktet!

Sedan gällde fysisk distans. Stanna hemma när du är sjuk. Den som kan, arbeta hemifrån. Inga onödiga resor. Inga folksamlingar.

Så kom sorgen över att mor- och farföräldrar inte får krama om sina barn och barnbarn. Pigga 70+ revolterade, läste på och svängde för att bli budbärare för hur man kan bidra i krisen med sunt förnuft och folkvett, som statsministern uttryckte det.

En annan utmaning är att ha budskap som håller över tid, utan tydlig slutpunkt. Och allt det under en våg av sorg över alla som kommer att dö, över de många

mycket svårt sjuka och de många som drabbas hårt på andra sätt av arbetslöshet och företagskonkurser, isolering och psykisk ohälsa.

Känslan av en ändlös vandring behöver kantas av milstolpar, fasta punkter som skapar hopp och därmed håller liv i tanken att det är värt mödan att hålla ut ett tag till.

Dagliga pressträffar är en sådan trygg punkt. Redovisningar från trygga sakkunniga på ansvariga myndigheter samma tid varje dag. I mitten av april följde 1,5 miljoner tittare och radiolyssnare pressträffarna. Men våren kom med solen, och intresset falnar och då behövs nya inslag som kan kanta vägen framåt och inge hopp. Där är vi nu.

Viktigaste lärdomen är att Sveriges vägval innebär att vi ska möta oro med öppenhet och transparens. Väl-informerade människor hanterar sin oro och tar ansvar. Känslan att just min medverkan är viktig är kvittot på att förtroendet för föreslagna åtgärder håller. Det finns alltså ett mått på hur vi lyckats – förtroende och tillit.

Vi befinner oss mitt i krisen, hittills har förtroendet varit högt och när vi nu går in i nästa fas gäller det att vårda det förtroendet. Det är en utmaning, varje dag.

Byt ut ordet kris i den här texten mot krig och lägg till inslag med koppling till försvarsfrågan, så tror jag att vi alla får nya insikter.

Men tills vidare avslutar jag med ett uppmuntrande: Håll ut ett tag till! Det kommer att gå över.

TEXT: MORGAN OLOFSSON, Kommunikationsdirektör vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB

Omfattande underrättelseverksamhet riktas mot Sverige

DATA- OCH signalspaning samt nätverksoperationer är bara några av metoderna antagonister använder. Det framgår av, Must:s, Militära underrättelse och säkerhetstjänstens årsöversikt för 2019.

De pågående konflikterna i Mellanöstern och Afrika, cyber-attacker, påverkansoperationer och terrorism har påverkat Sverige på olika sätt. Kinas agerande och växande globala inflytande har fått allt större betydelse för Sverige och Europa. Dynamiken mellan USA, Kina, Ryssland och EU har påverkat det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde.

Detta är några av de frågor som Must arbetat med under det senaste året vilket framkommer av årsöversikten för 2019. Situationen i närområdet har försämrats över tid och har under året präglats av ökad militär aktivitet, med ökad risk för militära incidenter och konfrontation som följd.

Förra året trädde även den nya säkerhetsskyddslagen i kraft.

– Den nya lagen har gett oss ett bredare mandat för att kunna utveckla säkerhetstjänsten i Försvarsmakten, och den är också ett bra stöd för att stärka säkerhetsskyddet i samhället i stort, säger generalmajor Lena Hallin chef för Must, på Försvarsmaktens webbplats.

Den utländska underrättelseverksamheten som riktats mot Sverige och Försvarsmakten är omfattande, som exempelvis signalspaning och data- och nätverksoperationer. Dessutom

används sociala medier som exempelvis LinkedIn för kontakttagning.

Verksamheten som bedrivs av främmande underrättelse-tjänster gör att mer samverkan inom totalförsvaret och med externa partners blir ännu viktigare för att Must ska kunna lösa sina uppgifter och möta den allt mer komplexa hotbilden.

Som goda exempel på samverkan lyfter Lena Hallin fram Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) och det fördjupade samarbetet inom cybersäkerhet som sker inom ramen för nyetableringen av det nationella cybersäkerhetscentret.

– Under 2020 kommer vi att arbeta mycket med hantering av stordata, utveckling, informationssäkerhet, underrättelsehotet, cyberhot, och inte minst AI-utveckling, säger Lena Hallin.

Lena Hallin är stolt över den kompetens som finns inom Must och säger att man under året kommer att fortsätta arbetet med att attrahera, rekrytera och behålla de bästa talangerna för att på så sätt kunna fortsätta leverera på samma höga nivå.

I en osäker och snabbt föränderlig värld är Sverige beroende av en stark underrättelse- och säkerhetstjänst till stöd för våra beslutsfattare. Det ger förutsättningar för Sverige att föra en självständig utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik och är en förutsättning för en balanserad tillväxt av Försvarsmakten och det samlade totalförsvaret. Det skriver Försvarsmakten.

Räddningstjänsternas insatsstatistik för 2019

VARJE ÅR PUBLICERAR Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, räddningstjänsternas insatsstatistik. Nu är fjolårets statistik sammanställd - och den visar att räddningstjänsterna larmades till närmare 104 000 insatser under 2019.

– Det är en minskning från 2018 med ungefär 7 000 räddningsinsatser, säger Mikael Malmqvist på MSB i ett pressmeddelande.

Sedan 1996 har MSB (fram till 2009 var det Räddningsverket) publicerat räddningstjänsternas insatsstatistik. Statistiken bygger på att räddningstjänsten själv ska rapportera in hur många larm man haft. Statistiken visar vilka typer av insatser som räddningstjänsten har larmats till och vilka åtgärder som vidtas vid en olycka.

– Det är insatserna vid skogs- och markbränder som minskade mest jämfört med 2018. Det beror helt enkelt på att vi hade färre bränder ute i skog och mark under 2019, säger Mikael Malmqvist, som arbetar med statistik på MSB.

Utöver detta utförde räddningstjänsten 24 000 andra uppdrag,

exempelvis akuta sjukvårdslarm och hjälp till ambulans.

Efter varje räddningsinsats eller akut uppdrag av annat slag dokumenterar räddningstjänsten vad som har hänt och vilka åtgärder som har vidtagits i en händelserapport. Rapporterna skrivs i räddningstjänsternas egna verksamhetssystem och skickas till MSB via en webbtjänst för mottagning och kontroll.

MSB lägger ner ett stort arbete på att kvalitetssäkra underlaget från räddningstjänsterna och övervakar löpande inflödet av rapporter från respektive räddningstjänst och kontakter vid behov berörd statistiksamordnare för att fråga om orsaken till sen inrapportering, skriver MSB. Myndigheten följer också upp vissa viktiga statistikvariabler och kontakter vid behov berörd statistiksamordnare om misstänkta felaktigheter upptäcks. Totalt 99,6 procent av alla påbörjade rapporter har slutredovisats till MSB.

Räddningstjänsten övar inför insatser under Barents rescue 2019. Foto: MSB/ Creative Commons

2020 års handlingsplan för cybersäkerhet redovisad för regeringen

DEN 2 MARS lämnade Försvarsmakten tillsammans med övriga myndigheter i Samfigruppen, samverkansgruppen för informations-

säkerhet, 2020 års redovisning av den samlade handlingsplanen för informations- och cybersäkerhet till regeringen. Handlingsplanen ska bidra till att uppfylla målsättningarna i regeringens nationella

strategi på området. Det skriver MSB på myndighetens webbplats.

Huvuddelen av åtgärderna syftar till att stärka förmågan att förebygga, upptäcka och hantera cyberattacker och andra it-incidenter, samt att öka säkerheten i nätverk, produkter och system. Även möjligheterna att förebygga och bekämpa it-relaterad brottslighet ska öka.

Samfigruppen består av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarets radioanstalt,

Försvarets materielverk, Försvarsmakten, Post- och telestyrelsen, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Ungefär en tredjedel av åtgärderna i årets redovisning genomförs i samverkan mellan en eller flera av myndigheterna, och många åtgärder sker i samverkan med andra aktörer i samhället.

Arbetet med åtgärderna rapporteras årligen till regeringen fram till 1 mars 2023, där MSB är sammanhållande för rapporteringen.

Cybersäkerhet har hög nationell prioritet. Foto: Joseph Eddins / U.S. Dept of Defense

Armén tar steget in i framtiden

ARMÉN STÅR INFÖR ett paradigmskifte när det gäller sambands- och lednings-system. Den välkända Radio 180 är på väg att ersättas samtidigt som ett datorstött ledningsstöd ska införas i syfte att möjliggöra ett högre tempo i striden med bibehållen eller minskad risktagning.

– Ett nytt lednings- och sambandssystem är ett avgörande steg när vi nu ska digitalisera armén och det är mer än bara ett system, vi går in i en ny tidsålder, säger arméchefen Karl Engelbrektson, på Försvarsmaktens webbplats.

Under de senaste två åren har systemet ingående utvärderats, validerats, av Markstridsskolan med omfattande stöd av Försvarets forskningsinstitut, FOI och Försvarets materielverk, FMV.

Som avslutning på data-insamlingen för valideringen har systemet testats i fält i Norrbotten under ett antal veckor.

– Validering innebär att vi skaffar säkra och väl dokumenterade mätvärden på ledningsstödssystemet och dess ingående delar så att vi utgående från dessa kan komma fram till i vilken omfattning systemet stödjer ledningen från gruppchef till bataljonschef, säger projektledaren Lars Behm, förvaltare vid Markstridsskolan.

Valideringen av systemet innefattar den tekniska delen av ledningssystemet som är "längst ut på linan", det vill säga de som är längst fram på stridsfältet där de mobila enheterna används av till exempel en mekaniserad bataljon.

Jägarsoldat rapporterar via sin Radio 180. Nu utvecklas sambandstjänsten. Foto: Mats Nyström / Försvarsmakten

Fortsatt många allvarliga it-incidenter

MSB, MYNDIGHETEN FÖR samhällsskydd och beredskap, mottog 296 rapporter om allvarliga it-incidenter från statliga myndigheter under 2019. Det visar årsrapporten för allvarliga it-incidenter.

– Hela samhället måste höja lägstanivån för informations- och cybersäkerhet, säger Dan Eliasson, generaldirektör på MSB, på myndighetens webbplats.

MSB har sedan april 2016 mottagit rapporter om allvarliga it-incidenter från statliga myndigheter. Sedan dess har samhällets digitalisering fortsatt och i vissa avseenden ökat. Årsrapporten för allvarliga it-incidenter 2019 har som utgångspunkt de rapporter som MSB tar del av samt genomförd omvärldsbevakning och övriga inflöden.

Under 2018 och 2017 mottog MSB 297 respektive 281 rapporter om it-incidenter. En analys av de rapporterade incidenterna för 2019 (296 till antalet) visar att handhavandefelen har ökat. Fler myndigheter rapporterar allvarliga it-incidenter men antalet rapporter är fortsatt lågt. Systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete med incidenthanterings-

processer och kontinuitetsplanering höjer lägstanivån.

– Det är naivt att tro att it-incidenter är en företeelse som kan arbetas bort. Det kommer alltid att inträffa incidenter. Det är hur väl organisationer, såväl offentliga som privata, hanterar de inträffade incidenterna som avgör hur allvarliga konsekvenserna blir, säger Dan Eliasson och fortsätter:

– Samhällets digitalisering är en utmaning för oss alla. Ofta ligger ny teknik flera steg före säkerhetsarbetet. När verksamheten digitaliseras så behöver ett gediget och proaktivt säkerhetsarbete vara grunden.

MSB hoppas att denna rapport kan användas i det förebyggande arbetet. Exempelvis som komplement till de föreskrifter och vägledningar som myndigheten i övrigt har tagit fram för att stötta myndigheterna i deras systematiska och riskbaserade informations- och cybersäkerhetsarbete. Många myndigheter drabbas, ofta i onödan av liknande it-incidenter som beskrivs i rapporten. Det finns enkla sätt att förebygga de flesta av dem, alternativt att minska konsekvenserna när de inträffar.

Försvarsmakten stödjer Socialstyrelsen med personal

FÖRSVARSMAKTEN stödjer Socialstyrelsens särskilda organisation med stabspersonal. Det stödet behövs då utbrottet av coronaviruset har ökat belastningen på Socialstyrelsen och dess anställda, som måste arbeta på ett nytt sätt.

Under virusutbrottets första veckor har Försvarsmakten stöttat flera olika aktörer runt om i landet. Till exempel har personal ställts till förfogande för att bygga tält utanför sjukhus, sköta transporter och bygga upp hela fältsjukhus. Utöver det har utrustning fördelats om till sjukvården.

Från Militärhögskolan Karlberg kommer insatsens chef, Johan Falkholt, tillsammans med sex kollegor. På plats för att stödja finns även myndighetspersonal från Försvarsmaktens högkvarter och MSB.

– Vi formerar oss fortfarande tillsammans med Socialstyrelsen i krisorganisationen. Man bygger staben och arbetssätten samtidigt som vi arbetar i den. I går tog vi till exempel fram ett nytt koncept för mötesstrukturen som eventuellt sjösätts i morgon. Vi gör om saker hela tiden, säger överstelöjtnant Johan Falkholt, på Försvarsmaktens webbplats.

Försvarsmakten stödjer Socialstyrelsen enligt stödförordningen 2002:375. I den definieras hur personal från Försvarsmakten ska bete sig när de stödjer andra myndigheter. Det innebär till exempel normalt att stödjande personal inte får agera myndighetsutövande, alltså att personalen inte ska handlägga ärenden eller ta beslut.

Försvarsmaktens tyngsta fältarbetsfordon bemannas

FÖR FÖRSTA GÅNGEN utbildas värnpliktiga vid Göta ingenjörregemente, Ing 2, på två av förbandets tyngsta system, Ingenjörbandvagn 120 och Brobandvagn 120.

– Det har varit en väldigt rolig utbildning och dagarna går snabbt, säger Petter Gustafsson, rekryt vid Ing 2, på Försvarsmaktens webbplats.

I år är det första gången värnpliktiga utbildas på båda systemen. Då vagnarna har en avancerad teknik krävs det en längre utbildning, vilket gör att rekryterna utbildas under elva månader.

– Till båda systemen är det en lång och ganska krävande utbildning, krävande för att det behövs en god teknisk förståelse. Det gäller att förstå tekniken då den innefattar allt från hydraulik till mekanik. För rekryterna har det nog

varit en utmaning, men de har haft en positiv inställning och en vilja att lära sig systemen, säger Håkan Friman som är ansvarig för utbildningen.

Inledningsvis var utbildningen teoretisk där rekryterna fick lära sig om varje delsystem och få en förståelse för vilken del som gör vad och hur de hör ihop. Efter hand har de fått öva mer och mer praktiskt där de kopplar ihop de teoretiska kunskaperna med de praktiska där de manövrerar vagnarna.

Ingenjörbandvagn 120. Foto: Martina Gustafsson / Försvarsmakten

Små självständiga jägargrupper

JÄGARBATALJONEN i Arvidsjaur har övat.

– Vår förmåga att verka i små enheter, självständigt lösa uppgifter långt ifrån egna och andra förband har gjort att vi har kunnat undvika exponering för smittspridning och fortsätta lösa uppgifter i övningen. Vi förbereder nu en kontrollerad och säker avslutning av övningen, säger överstelöjtnant Mathias Holmqvist, chef för Arméns jägarbataljon, på Försvarsmaktens webbplats.

Under övningen har bataljonen bestått av bataljonsstab, två jägarskvadroner och en förstärkningsskvadron. Staben har varit upprättad i närheten av Arvidsjaur och förstärkningsskvadronen har funnits i övningsområdet i Norge. De två jägarskvadronerna genomförde infiltration

under söndagen och måndagen den 8-9 mars. Infiltrationen in bakom motståndarens linjer genomfördes med snöskotrar.

Carl-Henrik Kindlund, Uppsala, gör värnplikten som jägargruppchef på jägarbataljonen i Arvidsjaur och tillhör den andra jägarskvadronen.

– Det har varit en bra övning, skotermarschen hit började bra men när vi kom in i den mer kuperade terrängen blev det många fastkörningar. En av utmaningarna är också tidspressen, vi måste ju snabbt komma i bas och maskera för att inte röja oss för fienden. Min grupp har haft som uppgift att upprätta och bemanna plutonsbasen och fungera som reserv till de andra grupperna som ligger och spanar på observationsplatser högre upp på fjället, berättar Carl-Henrik Kindlund.

Att göra sin värnplikt som jägarsoldat vid jägarbataljonen i Arvidsjaur är en av Försvarsmaktens absolut mest krävande befattningar.

– Grundutbildningen i Arvidsjaur har varit riktigt roligt och jag ångrar inte alls att jag har gjort det. Men man ska veta att det är tufft och man har ibland undrat vad man håller på med när man

går och kånkar på den tunga ryggsäcken, men man ångrar sig aldrig. Det är en jättebra utbildning, en fantastisk upplevelse som är svår att beskriva. Man måste helt enkelt vara med om det för att förstå. Fler borde verkligen ta chansen att göra värnplikten, man lär sig så otroligt mycket, säger Carl-Henrik Kindlund.

Jägargrupp från Arméns jägarbataljon. Foto: Jimmy Croona / Försvarsmakten

Försvarsberedningen inför kommande försvarsbeslut

FÖRSVARSMINISTERN har beslutat om anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta arbete.

Den 11 mars 2020 fattade Försvarsministern beslut om anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta arbete. Enligt anvisningarna ska denna delta i överläggningar rörande det militära försvaret inför kommande försvarsbeslut. Överläggningarna ska vara avslutade senast den 15 maj 2020. Regeringens inriktning är att en proposition om försvarspolitisk inriktning ska lämnas till riksdagen under hösten 2020, och att ett nytt försvarsbeslut ska

träda i kraft den 1 januari 2021. Det skriver Försvarsdepartementet på regeringens webbplats.

Niklas Karlsson (S) har förordnats till ordförande i Försvarsberedningen. Följande personer är förordade till ledamöter: Kenneth G Forslund (S), Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Roger Richthoff (SD), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Allan Widman (L) och Elisabeth Falkhaven (MP).

I maj 2019 överlämnade Försvarsberedningen sin rapport Värnkraft: Inriktningen av säkerhetspolitiken och

utvecklingen av försvarspolitik (Ds. 2019:8) till försvarsministern och sedan dess har beredningen varit vilande.

I augusti 2019 kom regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna överens om att successivt öka nivån på anslagen till det militära försvaret med 25 miljarder kronor under perioden 2021 - 2025. I november 2019 redovisade Försvarsmakten, Försvarets materielverk och övriga försvarsmyndigheter sina underlag inför det kommande försvarsbeslutet.

Under januari och februari 2020 samlade försvarsminis-

tern företrädare för riksdagens partier för analyser av myndigheternas underlag.

Niklas Karlsson leder Försvarsberedningen. Foto: Riksdagen

Informationssatsning om det nya coronaviruset

MSB, MYNDIGHETEN FÖR samhällsskydd och beredskap har fått i uppdrag av regeringen att genomföra en stor informationssatsning för att nå ut med samordnad information om det nya coronaviruset. Satsningen genomförs tillsammans med Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen och en lång rad andra aktörer. Målet är att nå en så stor del av Sveriges befolkning som möjligt.

Coronakrisen påverkar samhället på alla sätt. Inte minst i informationsflödet.

Bekräftad information och rykten sprids samtidigt, vilket skapar förvirring och oro kring vad som egentligen gäller. Det skriver MSB på myndighetens webbplats.

Kommunikationsmålen för satsningen är att människor ska känna till vad man själv kan göra för att bromsa smittspridningen. Satsningen ska också bidra till att människor aktivt och uthålligt vill medverka till att bromsa smittspridningen och begränsa dess samhällskonsekvenser.

Informationssatsningen består av tre delar som kommer att pågå samtidigt för att informationen ska nå så många som möjligt.

På bred front vill MSB nå ut med annonsering i traditionella samt sociala och digitala medier, bland annat i tidningar, radio, tv samt på informations-tavlor. Denna insats beräknas nå drygt 90 procent av befolkningen. I samverkan med myndigheter och organisationer i civilsamhället arbetar MSB för att nå människor som

inte tar till sig eller använder konventionella informationskanaler och plattformar. Satsningen innebär också regelbundna presskonferenser där Folkhälsomyndigheten, MSB och Socialstyrelsen gemensamt informerar om det aktuella läget.

Bekräftad och uppdaterad information till allmänheten om hanteringen av coronasmittan finns på den myndighetsgemensamma webbplatsen Krisinformation.se.

Försvarmakten ett av Sveriges mest hållbara varumärken

SEDAN 2011 KORAR Sustainable Brand Index Sveriges mest hållbara varumärken varje år. I år rankades Försvarmakten för första gången som ett av landets mest hållbara varumärken med plats 24 av totalt 381 myndigheter, organisationer och företag som bedömts utifrån FN:s globala mål för hållbar utveckling.

Försvarmakten har sedan januari 2018 intensifierat sitt arbete med hållbar utveckling. Hållbarhetsarbetet tar avstamp i lagar och förordningar som måste följas, de nationella miljökvalitetsmålen, men främst FN:s globala mål för en hållbar utveckling.

– Ett exempel på detta är mål 16, fredliga och inkluderande samhällen. Detta är vårt huvuduppdrag som vi arbetar med varje dag, året runt, säger Naznoush Habashian, Försvarmaktens hållbarhetschef, på myndighetens webbplats.

Utifrån Försvarmaktens huvuduppdrag har det tagits fram interna mål som myndigheten följer. Tydliga resurser har satts in för att uppnå dessa mål.

– Vi har systematiserat vårt arbete vilket har resulterat i att Försvarmaktens arbete har förtydligats och synliggjorts både internt och externt i denna kontext, säger

Naznoush Habashian.

Hållbarhetsarbetet är en naturlig och integrerad del i Försvarmaktens arbetssätt, på alla nivåer och i alla berörda

styrningar. Huvuduppgiften ska alltid vara i fokus och hållbarhetsarbetet ska skapa förutsättningar för att bedriva huvuduppgiften.

All personal i Försvarmakten är delaktiga i hållbarhetsarbetet. Bilden visar jägarsoldater i Arvidsjaur. Foto: Jimmy Croona / Försvarmakten

PTS samråder med Must i tilldelningen av frekvenser för 5G

POST- OCH TELESTYRELSEN, PTS, har bjudit in till auktion av 5G-frekvenser. PTS ansvarar för tillståndsgivningen och ska i samråd med Försvarmakten och Säkerhetspolisen göra en förhandsprövning av leverantörernas ansökningar. Syftet är att bedöma om 5G-nätet utgör ett hot mot Sveriges säkerhet.

5G kommer att innebära ett telekomnät med betydligt större dataöverföringshastigheter, kortare svarstider och hög kapacitet, vilket kommer att få avgörande inverkan på hela samhällsutvecklingen.

– Digitaliseringen medför stora möjligheter, men även stora risker som måste hanteras för att vi ska kunna behålla tilliten till systemet, säger Jan Kinnander, chef för Säkerhetsskontoret vid Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must, på Försvarmaktens webbplats.

Förutsättningarna för främmande makts agerande har förändrats, och förändras kontinuerligt, i och med den snabba teknikutvecklingen, skriver Försvarmakten.

I samrådsprocessen ska leverantörernas ansökningar granskas för att säkerställa att de kan möta säkerhetskraven så att en framtida radioanvändning inte utgör ett hot mot Sveriges säkerhet. Det handlar bland annat om att 5G-nätet måste kunna styras nationellt och stå fritt från yttre påverkan, till exempel vid en större cyberattack.

– Tillstånden gäller i 25 år framöver och därför måste vi göra rätt från början och ta höjd för de risker som kan uppstå längre fram, säger Jan Kinnander.

Ansökningstiden pågår till 30 juni. Auktionsstarten är planerad till 10 november.

Coronasmittade flygs med militärhelikopter

KLOCKAN 20:37 på långfredagen landade en av Försvarmaktens helikoptrar för första gången med en helt ny förmåga, att kunna flyga svårt sjuka coronasmittade patienter med civil intensivvårdsutrustning. Den förmågan har hemställts av Socialstyrelsen som en nationell resurs och kommer vid behov att kunna användas över hela Sverige.

Försvarmaktens medeltunga helikoptrar, helikopter 14 och helikopter 16, har sedan tidigare förmågan att användas som militära sjukvårds-helikoptrar där Helikopterflottillen senast bidrog med en Medevac-enhet i Afghanistan. Skillnaden nu är att helikoptrarna kommer att kunna flyga med civil medicinskt teknisk utrustning och med civil sjukvårdspersonal som har vårdansvaret för patienten under hela resan. Dessutom

ställer det andra krav då det är en Covid-19 patient.

– Att ha en obruten vårdkedja var vår utgångspunkt från början, säger överstelöjtnant Mikael Wikh som samordnat arbetet, på Försvarmaktens webbplats.

Samma bår, samma tekniska utrustning och vårdpersonal följer patienten från avlämnande vårdinriktning, under hela transporten och fram till mottagaren för att minimera påverkan på patienten.

Några av de saker som testades var att elektroniken i helikoptern och den i intensivvårdsutrustningen inte störde varandra. Dessutom hur man säkrar en bår och civil utrustning så att den sitter stadigt under flygningen och på ett sätt som tillåter vårdpersonalen att fortsätta arbeta. Samt, rent praktiskt, hur får man in allt i helikoptern på ett säkert och snabbt sätt.

Säpos varning till värden – Främmande makt utnyttjar coronakrisen

FRÄMMANDE MAKT utnyttjar coronakrisen för att försvaga Sverige. Det larmar Säpo om i ett utskick till myndigheter över hela landet. "Främmande makt utnyttjar denna situation", skriver de i varningen.

Handlingen skickades ut till säkerhetschefer på myndigheter med känslig verksamhet och sjukvården tidigare i veckan. Det skriver Aftonbladet.

I brevet varnar Säkerhetspolisen, under rubriken "Covid-19 och säkerhetsskydd" för att "främmande makts aktiviteter för att försvaga Sverige har intensifierats".

Som exempel nämner Säpo i brevet två sårbarheter under coronakrisen som riskerar att utnyttjas och exploateras av främmande makt: Anskaffning av viktigt skyddsmateriel till

sjukvården och företag som behöver stärka kassan och letar efter investerare.

Säkerhetspolisen hävdar i brevet att illasinnade statliga aktörer försöker bryta sig in i upphandlingar och företag i syfte att skaffa sig hållhakar inför framtiden:

"Främmande makt utnyttjar denna situation genom olika former av erbjudanden, lån

och donationer som kan vara förenade med villkor om framtida samarbeten eller inflytande", skriver befattningshavaren på Säpo som undertecknat brevet.

I brevet varnar man också för spionage mot videokonferenser som används när personer jobbar hemma på grund av coronakrisen.

DET HÄNDER I FÖRBUNDEN

23/6-31/9

Foto: Nathan Cowley / Pexels

REGION SYD

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Regionalt samordningsmöte	29-30 aug	Tylebäck	Region syd
Military Weekend	18-20 sept	Kosta, Lessebo	Kronoberg

REGION VÄST

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Regionalt samordningsmöte	29-30 aug	Tylebäck	Region väst
För din säkerhet!	02 sept	Göteborg	Göteborg
Introduktion nya medlemmar	03 sept	Kviberg	Göteborg
Studieresa till Tyskland	03-07 sept	Tyskland	Bohuslän-Dal
Studiebesök försvarslinjen (ungdom)	04-06 sept	F7	Bohuslän-Dal
Ungdoms Weekend	06-07 sept	Halmstad	Halland
Pistolskytte	10-12 sept		Bohuslän-Dal
Fysiskt stridsvärde	11-13 sept	Göteborg	Göteborg
Military Weekend	11-13 sept	Göteborg	Göteborg
Military Weekend	11-13 sept	Skövde	Skaraborg
Rekrytering Åmåls ljustest	12 sept	Åmål	Bohuslän-Dal
Studiebesök Flottiljmuseum	17 sept	Såtenäs	Bohuslän-Dal
Försvarsinformation	21 sept	Åmål	Bohuslän-Dal
Military Weekend (för tjejer)	25-27 sept	Karlsborg	Värmland

REGION MITT

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Totalförsvarsinformaton – grundkurs	04 sept	Berga, Stockholm	Stockholm
Military Weekend	04-06 sept	Falun	Dalarna
Military Weekend	11-13 sept	Stockholm	Stockholm
Regionalt samordningsmöte	18-19 sept	Västerås	Södermanland
Military Weekend	25-27 sept	Kungsängen	Region mitt

REGION NORR

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Military Weekend	04-06 sept	Kiruna	Norrbottnen
Military Weekend	11-13 sept	Östersund	Jämtland
För din säkerhet!	19 sept	Utansjö	Västernorrland
Regionalt samordningsmöte	19-20 sept	Camp Ånn	Region norr

Välkommen att söka bidrag för verksamhet som tjänar till att stärka Sveriges försvar samt fredsbevarande och samhällsstödjande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer. Ansökningar till Källvikenstiftelsen kan göras under två perioder per år:

1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars.

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

Källvikenstiftelsen • Pionjärvägen 6 • 451 34 Uddevalla • info@kallvikenstiftelsen.se • www.kallvikenstiftelsen.se

POSTTIDNING

B

CORONA – DU BEHÖVS!

Alla kan hjälpa till – och allas bidrag behövs.

Vi uppmuntrar dig som medlem i Forsvarsutbildarna att aktivt hjälpa till i denna svåra tid.

Här har vi listat ett antal sätt som du kan bidra:

- Många kommuner och regioner har behov av extrapersonal inom välfärden, inte minst inom vården och omsorgen. Läs mer på Sveriges Kommuner och Regioners hemsida.
- Röda Korset söker frivilliga i flera kommuner.
Läs mer på www.rodakorset.se/engagera-dig/bli-spontanfrivillig/
- Hjälp till i din lokala frivilliga resursgrupp (FRG). På hemsidan hittar ni en lista över alla FRG: www.civil.se/frg/har-finns-frg/
- Om du har sjukvårdsutbildning kan du hjälpa till inom sjukvården så kontakta ditt närmaste sjukhus eller vårdcentral.
- Kan du hjälpa till och handla till de över 70 år som sitter i karantän så sätt upp en lapp i trapphuset, ring på hos dina granne, sök upp Facebookgrupper på orten där du bor som redan startat handlingshjälp, starta en egen Facebookgrupp om du inte hittar någon på din ort, kontakta din kommun och fråga hur du kan hjälpa till.
- Ring och prata med vänner och bekanta eller Forsvarsutbildarmedlemmar som du tror sitter i karantän och som kan behöva någon att prata med.
- Kontakta din lokala styrelse och fråga hur ni kan hjälpa samhället.

Tillsammans kan vi Forsvarsutbildare göra skillnad!

Anmäl ändrad
adress!

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Forsvarsutbildarna utan avbrott!
Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Mina sidor" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

